

DEN FRIVILLIGE VOLDGIFTSNEMND I TARIFFTVISTEN MELLOM
REDERIANSATTE OLJEARBEIDERES FORBUND OG NORSK OFFSHORE-
FORENING VED TARIFFREVISJONEN PR. 1. APRIL 1983

KJENNELSE AV 31. AUGUST 1983

Voldgiftsnemnda har hatt denne sammensetning:

Herredsdommer Charles Philipson, formann
Tryggedirektør Finn Alexander
Avdelingsdirektør Juul Bjerke
Formann i Rederiansatte Oljearbeideres Forbund, Ole Albert
Johansen
Torstein Dahle, Rederiansatte Oljearbeideres Forbund
Ass. direktør Per A. Myklebost, Norsk Offshoreforening.
Seksjonsleder Per Kure, Norsk Offshoreforening

Partene har redegjort for sine standpunkter ved skriftlige
innlegg og under muntlige forhandlinger i møte den 15. au-
gust 1983.

Etter at saken har vært drøftet i flere møter avsa
voldgiftsnemnda den 31. august 1983 denne

v o l d g i f t s k j e n n e l s e :

Twisten mellom ROF og NOF er oppstått i forbindelse med
revisjon av tariffavtalen pr. 1. april 1983. Partene inn-
ledet forhandlinger om eventuell lønnsregulering for 2. av-
taleår. Forhandlingene ble imidlertid brutt 22. april 1983
uten av det var oppnådd enighet.

ROF varslet 22. april plassfratredelse for sine medlemmer
fra 22. mai 1983 kl. 2400. Dette varslet ble imidlertid
ikke godtatt av NOF, da tariffavtalen ikke var sagt opp på
tilfredsstillende måte.

ROF sa deretter den 2. mai opp tariffavtalen med virkning

fra 2. juni 1982. Varslet om plassfratredelse ble gjort gjeldende fra kl. 2400 samme dato. Oppsigelsen omfattet omlag 1 700 av ROF's medlemmer på samtlige bore- og entreprenørfartøyer som omfattes av tariffavtalen og som ligger i de deler av kontinentalsokkelen som er undergitt både norsk og britisk statshøyhet, samt hele Nordsjø-området for øvrig.

Riksmeklingsmannen la etter dette ned forbud mot arbeidsstans og innkalte partene til tvungen mekling 9. mai 1983.

Avsluttende mekling ble holdt 2. juni 1983. Kommunalministeren innkalte partene til et møte i departementet kl. 2300 samme kveld. Han henstilte til partene om å forsøke å nå frem til enighet før fristen gikk ut ved midnatt.

Partene gikk tilbake til mekling. Et forslag til ny lønnsavtale som riksmeklingsmannen hadde lagt frem, ble godtatt av NOF. ROF krevde på sin side en 24 timers utsettelse med å ta standpunkt til forslaget for å få forelagt det for sine medlemmer ombord på riggene i Nordsjøen. NOF avviste imidlertid dette, og ROF gikk da til den varslede streik fra midnatt.

Kommunalministeren innkalte partene til nytt møte kl. 0100 den 3. juni 1983. På hans henstilling aksepterte NOF den 24 timers utsettelse ROF hadde begjært før de tok standpunkt til forslaget. ROF avblåste etter dette den igangsatte streiken kl. 0130 samme natt.

ROF's forhandlingsutvalg forela deretter forslaget til ny lønnsavtale for de av organisasjonens medlemmer som da var i arbeid ute på riggene. Forslaget ble avvist, og ROF iverksatte streiken på ny.

ROF organiserer en vesentlig del av de ansatte på plattformene til NOF's medlemsbedrifter, og streiken rammet gradvis store deler av virksomheten til NOF's medlemsbedrifter. Streiken ble effektiv ombord på riggene etter

hvert som mannskapsbytte skulle ha skjedd etter skiftplanene, og etter hvert som borehullene kunne stenges forsvarlig.

Pr. 16. juni 1983 var samtlige norske borerigger på norsk sokkel i streik:

Treasure Saga
Treasure Seeker
West Vanguard
Borgny Dolphin
Treasure Scout
Neptuno Nordraug
Dyvi Delta
Ross Isle
Byford Dolphin
Nortrym
Deepsea Bergen

På dansk sokkel var Dyvi Beta i streik.

På britisk sokkel var boreriggene Treasure Swan og Vildkat i streik.

Etter at streiken hadde vart i 14 dager innkalte kommunalministeren partene til et nytt møte i departementet torsdag 16. juni 1983. Det ble på møtet fremsatt et forslag om at tvisten skulle løses ved en frivillig voldgiftsnemnd. Riksmeklingsmannen fikk i oppgave å utarbeide et avtaleforslag om mandat og sammensetning av voldgiftsnemnda. Meklingsforslaget om frivillig voldgift ble godtatt samme kveld, og streiken opphørte dermed fra 16. juni 1983 kl. 2000.

Avtalen om frivillig voldgift i tariff tvisten mellom Rederiansatte Oljearbeideres Forbund (ROF) og Norsk Offshoreforening (NOF) som ble inngått 16. juni 1983, hadde følgende ordlyd:

1. På grunn av den fastlåste situasjon er Norsk Offshore-

forening (NOF) og Rederiansatte Oljearbeideres Forbund (ROF) enige om å få løst den pågående tvist om størrelsen av 2. års-tillegget ved frivillig voldgift.

2. Nemndas mandat skal være å finne frem til en for begge parter bindende løsning ut tariffperioden hva angår størrelsen av 2. års-tillegget i henhold til § 16 pkt. 2, dvs. at lønnstillegget skal fastsettes på grunnlag av den alminnelige økonomiske situasjon på forhandlingstidspunktet og utsiktene for 2. avtaleår samt pris-, lønns- og kostnadsutviklingen i 1. avtaleår.
3. Voldgiftsnemnda skal bestå av Rikslønnsnemndas tre nøytrale medlemmer. I tillegg oppnevner hver av partene to medlemmer som er deres personlige representanter i nemnda.
4. Partene orienterer voldgiftsnemnda ved skriftlig saksfremstilling og deretter en muntlig redegjørelse i et felles møte.
5. Partene dekker utvalgets omkostninger med en halvpart hver.
6. Streiken opphører med virkning fra det tidspunkt enighet er oppnådd om nærværende mandat. De streikende gjeninntas i arbeidet etterhvert som normal drift kan gjenopptas.

Partenes påstander:

Rederiansatte Oljearbeideres Forbund har nedlagt følgende påstand:

1. Alle grunnhyresatser økes med 4,4 pst, med virkning fra 1. april 1983.
2. Tjenestetilleggssatsen økes fra kr 350 til kr 450 med virkning fra 1. april 1983.
3. Økningene i pkt. 1 og 2 iverksettes straks, og etterbetaling for perioden fra 1. april 1983 foretas ved første utlønning.

Norsk Offshoreforening har nedlagt følgende påstand:

1. Lønnstilleggets størrelse fastsettes overensstemmende med retningslinjene for de oppgjør som har funnet sted i samfunnet for øvrig.
2. Lønnstillegget gjennomføres fra den dato nemndas kjennelse foreligger.

Partenes anførsler:

Rederiansatte Oljearbeideres Forbund (ROF) har i det vesentlige anført:

1. Innledning

Den frivillige voldgift har sitt utgangspunkt i tariffavtalens § 16, pkt. 2, der det bl.a. heter:

"Før utløpet av 1. avtaleår (1. april 1983) skal det opptas forhandlinger mellom Norsk Offshoreforening og Rederiansatte Oljearbeideres Forbund om en eventuell lønnsregulering for 2. avtaleår. Partene er enige om at forhandlingene skal føres på grunnlag av den alminnelige økonomiske situasjon på forhandlingstidspunktet og utsiktene for 2. avtaleår, samt pris-, lønns- og kostnadsutviklingen i 1. avtaleår."

De faktorene som er nevnt i dette sitatet vil ROF søke å belyse gjennom følgende punkter:

- Om den økonomiske situasjon og framtidsutsiktene for Norsk Offshoreforenings medlemmer.
- Om den økonomiske situasjon og framtidsutsiktene for Rederiansatte Oljearbeideres Forbunds medlemmer.
- Synspunkter vedrørende spørsmålet om lønnsglidning.
- Synspunkter vedrørende spørsmålet om overheng.
- Beregning av ramme for lønnsregulering for 2. avtaleår.
- Hvordan rammen bør fordeles.

2. Om den økonomiske situasjon og framtidsutsiktene for Norsk Offshoreforenings medlemmer

a. Om lønnsomheten i 1982 og 1983

I forbindelse med Norsk Offshoreforenings generalforsamling ble følgende opplysninger framlagt, ifølge Aftenpostens referat 11. mars 1983:

"Bransjen sysselsetter i dag 3 000 personer i tillegg til administrativt personell på baser og kontorer. Bruttoinntjeningen i 1981 var 2,8 milliarder kroner og ventes å bli ca. 3,5 milliarder for 1982. Også i 1983 blir totalinngangen høy. Etter fradrag for driftsutgifter, men før renter og avskrivninger var resultatet i 1981 1,6 milliarder kroner eller 28 prosent av fartøyenes historiske kostpris. Et tilsvarende resultat ventes for 1982."

Norwegian Shipping News gjengir i nr. 6/1983 de samme tallene, og bladet har i tillegg følgende utfyllende opplysninger om 1981-resultatet (som altså var omtrent tilsvarende 1982-resultatet):

"The fleet's operating result as a whole was best in 1981 when the average rig earned Nkr 64,1m, equal to 28,4 % of its building cost. That result was more than double the result of any of the other years except 1974 and 1975 when rig earnings averaged out to 17,5 % and 21,0 % respectively of building costs."

Bransjens lønnsomhet har altså nådd rekordhøyder i 1981 og 1982. Også 1983 vil bli et godt år, på grunn av at mange rigger går på meget gunstige kontrakter. Disse strålende resultatene står i skarp kontrast til de rederiansatte oljearbeidernes lønns-situasjon, noe som vil framgå av pkt. 3 i denne redegjørelsen.

b. Om framtidsutsiktene

Riggmarkedet har gått kraftig ned utover i 1983, selv om det akkurat nå rapporteres om en viss lysning. Som nevnt foran, går mange norske rigger på meget gunstige,

langsiktige kontrakter, slik at det vil ta tid før et dårlig marked slår vesentlig ut i inntjeningen for bransjen som helhet.

Det er en alminnelig oppfatning i bransjen at det nåværende dårlige ratenivået ikke vil vedvare. På lengre sikt er markedsutsiktene lyse, noe som bl.a. framgår av følgende kommentar fra Rederforbundets president Atle Jebsen (i et foredrag i Polyteknisk Forening i vinter, gjengitt in extenso i Ingeniør-nytt nr. 23/83):

"Vi må vente økt satsing på offshorefeltet. Her står vi overfor et raskt voksende marked, selv om vi i dag er inne i en konjunkturavmatning. Oljeproduksjonen offshore utgjør i dag omkring 20 % av samlet oljeproduksjon i verden. Det er anslått at denne vil stige til 50 % i 90-årene. Veksten vil særlig foregå i dypere farvann, i Fjerne Østen og i arktiske strøk, områder som er interessante fra norsk synspunkt, og for utstyr hvor vi begynner å få verdifull erfaring.

Rederienes offshore-virksomhet, dvs. både skip og rigger, hadde i 1982 en brutto-omsetning på over 5 milliarder kroner. Dette er over 1/7 av rederienes samlede fraktinntekter. Det er grunn til å tro at denne andelen vil øke i årene fremover."

c. Konklusjon

Som kjent er den økonomiske situasjon for store deler av norsk næringsliv nå meget vanskelig. Det er ingen tvil om at Norsk Offshoreforenings medlemmer er i en vesentlig gunstigere situasjon enn det som er vanlig for norske bedrifter, både når det gjelder nåværende inntjening og framtidsutsiktene. I den utstrekning slike forhold skal tillegges vekt ved lønnsreguleringen for 2. avtaleår, peker de altså i retning av at rederiansatte oljearbeidere bør komme minst like godt ut som øvrige norske lønsmottakere. En dårligere utvikling vil være svært urimelig.

3. Om den økonomiske situasjon og framtidsutsiktene for Rederiansatte Oljearbeideres Forbunds medlemmer

a. Lønnsstatistikk og lønnsbegreper for rederiansatte oljearbeidere.

Statistisk Sentralbyrå utarbeider en gang pr. år sin "Lønnsstatistikk for ansatte på borefartøyer og verksted-plattformen". Den omfatter samtlige ansatte innenfor dette tariffområdet (I tillegg omfatter den også stillingskategorier som ROF ikke organiserer: Plattformssjefer, boresjefer, ass. boresjefer, borere og juniorborere). Det statistiske bakgrunns materialet er vesentlig bedre enn for de fleste andre tariffområder, idet det ikke bare omfatter et utvalg av de ansatte. Det gir mulighet for mer nøyaktig analyse enn det som er vanlig.

De to nyeste statistikkene er utarbeidet for november 1982 og desember 1981. På grunnlag av disse statistikkene har Norsk Offshoreforening laget oversikter. I disse oversiktene er kostgodtgjørelse under ferie/fritid (tariffavtalens § 6.5) inkludert med h.h.v. kr 584 pr. mnd. og kr 511 pr. mnd. NOF har også foretatt en justering for endring i hyresatser, slik at tabellen viser hva beløpene ville ha vært med de satser som gjaldt i januar 1982, dvs. de satser som gjaldt inntil tariffoppgjøret i 1982.

Partene er enige om å bruke disse tallene som grunnlag for sine beregninger ved lønnsreguleringen for 2. avtaleår. Men partene er ikke enige om hvilke av tabellenes tall som skal brukes.

NOF har basert alle sine beregninger på tallene for gjennomsnittlig månedsfortjeneste. Dette begrepet omfatter:

- grunnhyre slik den framkommer i tariffavtalens lønns-
tabell, dvs. inkl. kostgodtgjørelse og inkl. fast over-
tidsbetaling på grunn av arbeidstidsordningen (jfr.
tariffavtalens § 6.2),
- tjenestetillegg (dvs. ansiennitetstillegg),
- overtidsbetaling,

- alle andre tillegg som f.eks. reisegodtgjørelse og ventetidsgodtgjørelse (jfr. bl.a. tariffavtalens §§ 4.4, 5.6 og 7.2-7.6).

ROF har basert sine beregninger på de ansattes faste lønn. Denne omfatter:

- grunnhyre slik den framkommer i tariffavtalens lønns-
tabell,
- tjenestetillegg.

Det er åpenbart at NOF's begrep "gjennomsnittlig månedsfortjeneste", som inkluderer overtid og diverse tillegg for ulike faktiske ulemper, er uegnet som mål for lønnsutviklingen. Selv ved uendrede lønnsforhold vil dette begrepet kunne vise endring, f.eks. som følge av forandringer i overtid-belastning, forandringer i reisetid pga. at riggene flyttes, m.m.

ROF vil også stille spørsmålstegn ved påliteligheten av det datamateriale som ligger til grunn ved Statistisk Sentralbyrås beregning av størrelsen "Andre tillegg". ROF har f.eks. grunn til å tro at refusjon av faktiske reiseutgifter blir registrert som reisegodtgjørelse i en del tilfeller. Dette understreker ytterligere at begrepet "gjennomsnittlig månedsfortjeneste" er uegnet som mål for lønnsutviklingen.

Også de tall som ROF benytter, inneholder elementer som det kan reises innvendinger mot. Når tallene inkluderer overtidsbetaling for 2 timer pr. måned, gjelder dette godtgjørelse for faktisk utført overtid, idet selve arbeids-
tidsordningen med 2 uker ombord og 3 uker i land medfører at det arbeides gjennomsnittlig 2 timer mer pr. måned enn 36 timers arbeidsuke skulle tilsi. I enkelte sammenhenger, f.eks. ved lønnsammenlikning mellom rederiansatte olje-
arbeidere og andre lønnstakergrupper, vil det være mest

korrekt å justere for denne faktoren. Der hvor slike korreksjoner er foretatt i denne redegjørelse, er det uttrykkelig presisert i teksten.

Også kostgodtgjørelsen under ferie/fritid på kr 584 pr. måned kan det stilles spørsmålstegn ved. Dette er en kostnadskompensasjon, som riktignok utbetales med et fast månedlig beløp i forbindelse med lønnsutbetalingen, men som ikke inngår i den skattepliktige inntekten.

Tradisjonelt har imidlertid både kostgodtgjørelsen og den faste 2 timers overtidsgodtgjørelsen vært inkludert i grunnhyren, og ROF har av praktiske grunner vanligvis ikke gjort noen korreksjoner for dette i sine beregninger vedrørende lønnsregulering for 2. avtaleår.

b. Rederiansatte oljearbeideres lønnsnivå sammenliknet med andre lønnstakere

Ifølge lønnsstatistikken pr. november 1982 var gjennomsnittlig grunnhyre + tjenestetillegg for de stillingskategorier som ROF organiserer, kr 10 978 pr. måned i november 1982, dvs. med de lønnssetser som gjelder inntil lønnsreguleringen for 2. avtaleår. Dette tall er ikke brukbart som utgangspunkt ved lønnsammenlikninger f.eks. med N.A.F.'s lønnsstatistikk. N.A.F.'s lønnsstatistikk for voksne arbeidere inneholder ikke overordnede stillinger, f.eks. er arbeidende formenn ikke tatt med i statistikken. Ovennevnte lønnsstatistikk inkluderer imidlertid en rekke overordnede funksjoner som inngår i ROF's organisasjonsområde, f.eks. 93 tekniske sjefer (gjennomsnittlig månedslønn inkl. tjenestetillegg kr 17 151) og 55 stabilitetssjefer (gjennomsnittlig månedslønn inkl. tjenestetillegg kr 15 638). Disse trekker gjennomsnittet betydelig opp.

Dersom overordnede funksjoner holdes utenfor, blir gjennomsnittslønnen vesentlig lavere. I lønnsstatistikken pr. november 1982 og pr. desember 1981 har NOF markert et skille midt i tabellen. Stillingskategoriene under dette skil-

let (som faller sammen med Norsk Sjømannsforbunds organisasjonsområde) hadde en gjennomsnittlig grunnhyre + tjenestetillegg på kr 10 150 pr. måned. Men også i dette gjennomsnittstallet inngår overordnede funksjoner som ville ha vært utelukket i N.A.F.-statistikken, f.eks. forpleinings-sjef. Heller ikke dette tallet er derfor fullt ut sammenlignbart.

Opp gjennom årene har boredekksmann ofte vært benyttet som en stillingskategori med typiske lønsvilkår. Før lønsreguleringen for 2. avtaleår er grunnhyre for boredekksmenn kr 9 150 pr. måned. Gjennomsnittlig fast tjenestetillegg var kr 431 pr. måned, dvs. at gjennomsnittlig fast lønn var kr 9 589 pr. måned.

Etter at foranstående tall er korrigert for de 2 overtidstimen som de inneholder, får man følgende lønnstall:

	Fast lønn pr. måned ekskl. overtid	Timelønn (ekskl. feriepenger)
Gjennomsnitt for ROF's organisasjonsområde	10 769	68,73
Gjennomsnitt ekskl. de fleste sjefsstillinger	9 957	63,54
Gjennomsnitt boredekksmann	9 406	60,03

I motsetning til de fleste andre oljearbeidere kommer de ansatte på de flyttbare plattformene inn under sjømannsskatt-ordningen. Dette vil normalt gi en gunstigere inntektsbeskatning. Generelt er sjømannsskatt-ordningen bl.a. begrunnet med de særlige sosiale forhold som sjøfolk lever under. Sjøfolk i fjernfart har en gunstigere ordning fordi den sosiale belastning antas å være større i fjernfart. De ansatte på flyttbare plattformer kommer inn under skatte-reglene for nærfart. De sosiale ulemper er i stor grad de samme for riggarbeidere som for sjøfolk i nærfart. Også m.h.t. arbeidsmiljø og sikkerhet har det betydelige konsekvenser at man befinner seg på en flytende innretning. Den

skattefordel som sjømannsskatt-ordningen innebærer, er således en form for kompensasjon for reelle ulemper, og det er ikke uten videre rimelig å ta denne skattefordelen med i regnestykket ved lønnsammenlikninger med andre arbeidstakere.

Dersom man ønsker å ta skattefordelen med i sammenlikningen, er dette nokså vanskelig, fordi virkningen vil kunne variere sterkt avhengig av den enkelte skattyters særegne forhold. En beregning foretatt for skattytere som bare har standard-fradragspostene, gir følgende resultat:

		Skattebesparelse sjømannsskatt	Nødvendig merinntekt ved beskatning etter vanlige regler
Gj.snitt for ROF's organisasjonsområde	kl. 1	9 964	24 701 dvs. 18,8 %
	kl. 2	7 888	14 856 dvs. 11,3 %
Gj.snitt ekskl. de fleste sjefsstillinger	kl. 1	8 269	19 040 dvs. 15,6 %
	kl. 2	6 797	11 780 dvs. 9,7 %
Gj.snitt boredekksmann	kl. 1	7 413	15 417 dvs. 13,4 %
	kl. 2	6 264	10 499 dvs. 9,1 %

Skattebesparelsen ved sjømannsskatt-ordningen tilsvarer i eksemplene i tabellen en merinntekt varierende fra 9,1 % til 18,8 % av nåværende inntekt. I tariffavtalen for de ansatte ved de faste installasjonene i Nordsjøen er skattebesparelsen ved sjømannsskatt-ordningen anslått til 12 % (Disse har ikke sjømannsskatt, og de har i sin avtale en klausul om at 12 % skattekompensasjon opphører fra det tidspunkt da de eventuelt oppnår å komme inn under sjømannsskatt-ordningen).

Arbeidere i Nordsjøen har vanligvis offshore-tillegg, som kommer på toppen av deres ordinære lønn. Bestemmelsene om dette varierer fra avtaleområde til avtaleområde. I tariffavtalen til de ansatte ved de faste installasjonene er det innarbeidet en "sokkel-kompensasjon" på 47 % (inkl. 12 % skattekompensasjon). En del landbaserte virksomheter

gir offshore-tillegget som et bestemt kronebeløp pr. time, i størrelsesorden 25-30 kr pr. time. Dette tillegget skal være en lønsmessig kompensasjon for de ulemper som knytter seg til å arbeide offshore. Ofte inkluderer det skifttillegg, men ikke alltid (I OAF's tariffavtale kommer f.eks. skifttillegget utenom). ROF's medlemmer jobber offshore, men de har likevel ikke noe offshore-tillegg. De fleste jobber skift, men de har likevel ikke noe skifttillegg.

Dersom man i de rederiansatte oljearbeidernes timelønn plusser på 12 % som anslag for skattefordel ved sjømannsskatt og trekker fra kr 25 som anslag for offshore-tillegg, får en følgende resultat:

	<u>Timelønn ekskl. feriepenger</u>	<u>Korrigert time- lønn ekskl. feriepenger</u>
Gj.snitt ROF ekskl. de fleste sjefsstillinger	63,54	46,16
Gj.snitt boredekksmann	60,03	42,23

Den siste kolonnen skulle nå være noenlunde sammenlignbar med følgende tall hentet fra N.A.F.'s lønnsstatistikk for 1. kvartal 1983 (kolonne 6, dvs. gjennomsnittlig timefortjeneste tidlønns- og akkord-/premiearbeid ekskl. tillegg og feriepenger):

Voksne menn i alt	50,63
Helkont. skiftarbeidere	51,00
Anleggsarbeidere	72,94
Voksne kvinner i alt	42,96

Vi ser at gjennomsnittet for boredekksmenn ligger så vidt over halvparten av gjennomsnittet for anleggsarbeidere, som kanskje er den kategori som har mest sammenlignbare arbeidsforhold. Boredekksmenn ligger på ca. 83 % av gjennomsnittet for voksne menn i alt. Det sier mye om situasjonen at lønnsnivået for boredekksmenn ligger lavere enn lønnsnivået for voksne kvinner i alt!

Tallene foran taler sitt meget tydelige språk om at lønnsnivået for rederiansatte oljearbeidere ligger meget lavt i forhold til lønnsnivået for andre lønnstakere. Man kan til slutt sammenligne to ukorrigerede tall som skulle være ganske godt sammenlignbare:

Ukorrigert timelønn ekskl. feriepenger boredekksmann 60,03

Gj.snittlig timefortjeneste inkl. offshoretilllegg m.v. (men ekskl. overtid og feriepenger) for offshorearbeidere i industri og bygge- og anleggsvirksomhet (1. kv. 1983) 76,46

Boredekksmenn ligger altså i gjennomsnitt på under 80 % av gjennomsnittsnivået for industri-, bygge- og anleggsarbeidere som jobber offshore.

Det er ikke bare lønnsnivået i dag som er lavt for rederiansatte oljearbeidere. Også lønnsutviklingen over tid har vært ugunstig sammenlignet med lønnstakere på land. Det framgår av følgende tall:

Timefortj. ekskl. tillegg	<u>Gj.sn. 1973</u>	<u>1. kv. 1983</u>	<u>Endring</u>
- Voksne menn i alt	18,09	50,63	+ 180 %
- helkont. skiftarbeidere	16,72	51,00	+ 205 %
- anleggsarbeidere	25,96	72,94	+ 181 %
- voksne kvinner i alt	13,78	42,96	+ 212 %
	<u>Medio 1973</u>	<u>Nåv. nivå</u>	
Ukorrigert timelønn ekskl. feriepenger for boredekksmann	26,83	60,03	+ 124 %

c. Konklusjon

Som det framgår av dette, er det bildet som massemedia presenterer av oljearbeidere som en meget høyt lønnet gruppe, særdeles lite treffende når det gjelder de rederiansatte oljearbeiderne. Presentasjonen i dette punktet er gjort så

grundig for å dokumentere at rederiansatte oljearbeidere har et berettiget krav på å få sine lønnsforhold seriøst behandlet. Dette gjelder også ved en lønnsregulering for 2. avtaleår. ROF opplevde under årets forhandlinger og mekling at motpartens vilje til seriøs behandling ikke syntes å være til stede. Spesielt gjaldt det denne gang viljen til å ta alvorlig på de faktiske forhold m.h.t. lønnsglidning og overheng. ROF vil derfor i de neste punktene gå grundig inn på disse forhold.

ROF's problemer på dette punkt illustreres ved de uttalelsene Norsk Offshoreforenings formann Magne Reed kom med til NRK's P2-sending 17. juni 1983. Han påpekte da at oppgjøret på land hadde gitt et lønnstillegg på 70 kr pr. måned, mens NOF var villige til å gi riggarbeiderne 3,9 %, dvs. ca. 500 kr pr. måned, og at han på denne bakgrunn ikke kunne forstå ROF's negative holdning. Det helt sentrale forhold som han unnlot å nevne, var at riggarbeiderne ikke har lokale lønnsforhandlinger. For store grupper av lønsmottakere på land har de lokale lønnsforhandlingene stor betydning, idet de gir grunnlag for lønnsglidning i løpet av tariffperioden. I avisene refereres det nå stadig til betydelige lønnstillegg som er avtalt gjennom lokale lønnsforhandlinger. I forbindelse med lønnsreguleringen for 2. avtaleår for LO/N.A.F.-området ble det forutsatt en gjennomsnittlig lønnsglidning i løpet av 1983 på 5 %, dvs. at lønnsnivået i 1983 gjennomsnittlig ville bli liggende 2,5 % høyere enn i 1982 på grunn av lønnsglidning. Noen slik utsikt til lønnsglidning i løpet av 2. avtaleår finnes ikke for rederiansatte oljearbeidere. For ROF er det derfor av avgjørende betydning hva som kommer ut av de sentrale oppgjørene. Det var en mulighet å godta en lønnsregulering for 2. avtaleår som ville gi ROF's medlemmer en dårligere utvikling enn lønnstakere på land. Spesielt på bakgrunn av den relativt ugunstige utvikling som er blitt dokumentert i dette punkt, blir dette et prinsippsspørsmål av stor betydning, selv om det står om beløp som kan synes små.

4. Synspunkter vedrørende spørsmålet om lønnsglidning

Lønnsglidning er et omstridt begrep. Det eksisterer en rekke forskjellige definisjoner, med svært ulikt omfang. Mulighetene for å havne i en ørkesløs lønnsglidningsdebatt der partene snakker forbi hverandre, er derfor store.

Skal diskusjonen kunne bli fruktbar, må den være konkret. Lønnsstatistikken for ROF/NOF-området viser en økning i gjennomsnittlig fortjeneste (inkl. alle tillegg) på 18,9 %. Tariffoppgjøret i 1982 var beregnet å skulle slå ut i statistikken med en økning på 14 %. Årsakene til differansen på 4,9 % er av Per Kure og Torstein Dahle beregnet slik:

a. Endret stillingsstruktur	2,0 %
b. Økt gjennomsnittlig tjenestetid (ansiennitet)	0,7 %
c. Økt antall overtidstimer	0,9 %
d. 8 % kompensasjon til teknisk sjef og stabilitetssjef	0,7 %
e. Differanse som antas å skyldes at flere rigger nå er i fremmede farvann	<u>0,6 %</u>
	<u>4,9 %</u>

ROF vil her behandle disse faktorene en for en, for å drøfte om det er riktig å trekke dem inn i drøftingene om lønnsreguleringen pr. 1. april 1983.

a) Endret stillingsstruktur

Det er åpenbart meningsløst å trekke dette moment inn i diskusjonen. Riggneringen har dårligere tider enn før, og noen rigger er gått i opplag. Statistikken fra november 1982 omfatter således bl.a. 5 rigger som ikke var i virksomhet (opplag, verksted). Dette slår sterkest ut i mannskapsreduksjon i de lavere stillingskategorier. Virkningen viser seg klart i følgende oversikt over hvilke stillingskategorier som er redusert i antall fra desember 1981 til november 1982:

Riggerassistent	- 61
Rigger	- 27
Boredekksmann	- 26
Maskinrom-operator	- 15
Boreassistent	- 15
Tårnmann	- 13
Sveiser	- 10
Sykepleier	- 5
Materialforvalter	- 4

Det er selvfølgelig nonsens å kalle det for "lønnsglidning" når folk mister jobben sin.

b) Økt gjennomsnittlig tjenestetid (ansiennitet)

I motsetning til pkt. a vil denne faktoren ofte (ikke alltid) avspeile at en del lønsmottakere har gått opp i lønn. Tariffavtalen gir ROF's medlemmer tjenestetillegg etter 1, 3, 5, 7 og 9 års tjeneste. Disse tilleggene har ingen ting å gjøre med lønnsøkning ut over det tariff-festede lønnsnivå. De er en integrert del av selve tariffavtalen.

Begrunnelsen for slike ansiennitets-tillegg er primært at folk blir mer verdifulle som arbeidskraft etter hvert som de får mer erfaring innenfor den aktuelle virksomhet. Poenget med tjenestetillegg er altså at folk skal stige noe i lønnsnivå etter hvert som årene går. Å betrakte slike tillegg som forskudd på lønnskompensasjon for prisstigning i tariffperioden er åpenbart helt uberettiget.

Siden ekspansjonen i riggnæringen nå har stagnert, blir det tatt inn relativt få nye folk. Dermed stiger gjennomsnittlig tjenestetid for ansatte i næringen. Dette har slått ut i statistikken med ca. 0,7 % økning i gjennomsnittlig månedsfortjeneste. NOF synes å mene at dette skal komme til fradrag ved beregning av hvilken lønnsøkning som er nødvendig for å kompensere for prisstigning m.v. Hvis bransjen hadde vært i ekspansjon slik at gjennomsnittlig tjenestetillegg hadde blitt trukket ned p.g.a. mange nyansettelser,

ville NOF da ha gitt ekstra lønnstillegg for å kompensere for nedgang i gjennomsnittlig tjenestetillegg? Åpenbart ikke!

ROF vil således avvise at økt gjennomsnittlig tjenestetid skal trekkes inn i drøftingene om lønnsreguleringen pr.

1. april 1983.

Det som eventuelt kunne diskuteres, er at den økning i tjenestetillegg-satsene som ble innført pr. 1. april 1982, også får en viss effekt utover i tariffperioden etter hvert som "den gjennomsnittsansatte" får lengre tjenestetid. Effekten framgår av følgende regne-eksempel (tallene er tilfeldig valgt):

Gj.sn. tjenestetillegg pr. 1.4.82	(gamle satser)	300
"	"	"
"	"	(nye satser) 500
"	"	pr. 1.4.83 (beregnet etter
"	"	gamle satser) 360
"	"	(gjeldende satser) 600

Gjennomsnittlig månedsførtjeneste pr. 1.4.82 10 000

| korrigert for endring i stillingsstruktur

Ved beregning under tariffoppgjøret 1982 ville man i dette eksemplet ha kommet til et kalkulert utslag av økningen i tjenestetilleggssatsene på gjennomsnittlig 200 kr pr. måned, dvs. 2 % av gjennomsnittlig månedsførtjeneste pr. 1.4.1982.

Nå viser det seg imidlertid at økningen i satsene slår sterkere ut senere i tariffperioden, fordi gjennomsnittlig tjenestetid. Pr. 1.4.1983 betyr den således en gjennomsnittlig økning på 240 kr, dvs. 2,4 % av gjennomsnittlig månedsførtjeneste pr. 1.4.1982.

Økningen i tjenestetilleggs-satsene er nemlig et resultat av tariffoppgjøret i 1982, også når den slår ut senere i tariffperioden.

Gjennomsnittssøkningen i tjenestetillegget totalt (600 - 300 = 300 kr) inneholder derimot også virkningen av økt ansiennitet slik den ville ha slått ut med de gamle satsene som gjaldt før tariffoppgjøret i 1982. Det er helt feil å bringe denne virkningen inn i debatten om lønnsregulering pr. 1.4.1983.

c) Økt antall overtidstimer

Å trekke økt overtids-belastning inn i drøftingene om lønnsreguleringen pr. 1. april 1983, faller på sin egen urimelighet. ROF går ut fra at det ikke skulle være nødvendig å begrunne dette nærmere.

d) 8% kompensasjon til teknisk sjef og stabilitetssjef

Denne kompensasjonen ble gitt pr. 1.april 1982 som en del av tariffavtalen. Man unnlot med åpne øyne å ta den med ved beregningen av rammen ved tariffoppgjøret da. Dette betyr rett og slett at rammen egentlig var 16,7% og ikke 16%. Denne unnlattelsen har selvfølgelig ingen ting med lønnsglidning å gjøre, og den har ingen sammenheng med "pris-, lønns- og kostnadsutviklingen i 1. avtaleår".

Den kan ikke tas med i diskusjonen om lønnsregulering pr 1. april 1983.

e) Differanse som skyldes at flere rigger nå er i fremmede farvann

Den gjenværende del av lønnsdifferansen på 4,9% antas å skyldes at flere rigger nå er i fremmede farvann, og at reisetidsgodtgjørelsen derfor gjennomsnittlig blir større.

Dette punktet er av samme type som ovenstående pkt. c. ROF vil avvise at økte ulemper og derav følgende økt kompensasjon skal kalles "lønnsglidning".

Det er ROF's syn at det er foranstående konkrete

betraktninger som er avgjørende ved vurdering av hva som eventuelt skulle komme til fradrag ved drøfting av lønnsregulering pr. 1. april 1983.

Å operere med generelle og upresise definisjoner av begrepet "lønnsglidning" uten å vurdere de konkrete fenomener som forekommer i riggnæringen, er lite fruktbart.

Men for å underbygge at ROF's vurderinger av fenomenet "lønnsglidning" i riggnæringen på ingen måte er spesielt oppsiktsvekkende eller sære, vil vi gå litt inn på bruken av begrepet i andre sammenhenger.

I Norsk Arbeidsgiverforenings lønnsstatistikk bruker man betegnelsen "lønnsglidning" på differansen mellom total og tariffmessig lønnsøkning. Dvs at den rett og slett blir en statistisk rest-størrelse, som dekker alle andre former for fortjenesteutvikling enn den som følger direkte av det sentrale tariffoppgjør. En slik definisjon kan selvfølgelig være nyttig for statistiske formål, men den er utilstrekkelig for bruk i tariffoppgjør.

Bruken av lønnsglidnings-begrepet i en tariffoppgjør-sammenheng er først og fremst knyttet til lønnstillegg som fastsettes lokalt. I utredningen "Om lønnsglidningen" fra en arbeidsgruppe oppnevnt av Forbruker- og administrasjonsdepartementet (NOU 1977:26) heter det f.eks. (side 18):

"Lønnsøkning i form av lønnsglidning avgjøres fullt ut gjennom beslutninger på det lokale plan. Som det framgår av tidligere avsnitt, kan slike justeringer være hjemlet i tariffavtaler som er inngått sentralt eller på forbundsplanet. Lønnsjusteringen fastlegges likevel gjennom forhandlinger og beslutninger på bedriftsplanet og den registreres som lønnsglidning."

I tariffområdet der det alt vesentlige av den statistiske reststørrelsen skriver seg fra slike lokale lønnsøkninger, kan det selvfølgelig tenkes at den kan være egnet for bruk

i tariffoppgjørsammenheng - spesielt hvis den tilgjengelige statistikk ikke gir mulighet for en mer presis oppsplitting av rest-størrelsen.

I ROF/NOF-området er man imidlertid i den heldige situasjon at man har et usedvanlig godt statistisk materiale. Det er ikke basert bare på utvalgte bedrifter, men omfatter samtlige rigger.

Under forhandlinger/mekling våren 1981 vedr. reguleringen for 2. avtaleår i tariffavtalen 1980-82 mellom LO og N.A.F., lyktes det ikke for partene å bli enige om hvor stor lønnsglidningen hadde vært. I den forbindelse ble både Rikslønnsnemnda og Arbeidsretten brakt inn, og det kan være av interesse å referere enkelte av de momenter som kom fram.

I tariffavtalen for 1980-82 mellom LO og N.A.F. het det bl.a. i pkt. VI LØNSSGLIDNING:

"2. Lønnsglidning er definert som fortjenesteutvikling som ikke direkte følger av de sentrale lønsforhandlingene. Generelt tillegg, lavlønnstillegg og garantitillegg er således ikke å anse som lønnsglidning. Partene er enige om at lønnsglidningen i løpet av 1980 ikke skal overstige 3 % i gjennomsnitt. Partene vil i fellesskap nøye følge denne utviklingen, se punkt 3 .....

3. Lønnsøkning blir statistisk i noen tilfelle registrert som lønnsglidning på grunn av strukturelle forskyvninger i statistikken ved overgang av arbeidstagere fra bedrifter med lavere til høyere fortjeneste, økt bruk av ulempetillegg m.v. LO og N.A.F. er enige om å sette ned et utvalg som nærmere analyserer endringer i fortjenesteforholdene som framgår av kvartalsstatistikken for arbeidere i det private arbeidsliv. ...."

Denne tariffavtalen inneholdt altså en bestemt definisjon av hva lønnsglidning i denne forbindelse skulle bety. Da det likevel oppsto uenighet om hva lønnsglidningsberegningene skulle omfatte, brakte N.A.F. saken inn for Arbeidsretten. N.A.F. mente at den uenighet som var oppstått, var en ren rettstvist som Arbeidsretten pliktet å

ta stilling til. Arbeidsretten kom imidlertid til, jf. kjennelse og dom av 22. mai 1981, at avtalens pkt. VI ikke ga noen uttømmende avgrensning av lønnsglidningsbegrepet. Arbeidsretten mente at det var partenes sak å bli enige om hvilke justeringsfaktorer som var aktuelle og hvilken vekt disse skulle ha. Arbeidsretten ga således LO medhold i at man her sto overfor en interesseløst og ikke en rettstvist. Dette forteller noe om hvor mye uklarhet som hefter ved begrepet lønnsglidning.

Partene ble imidlertid ikke enige, og saken havnet i Rikslønnsnemnda. LO's formann Tor Halvorsen anførte bl.a.:

"Vi legger derfor til grunn den lønnsglidning som er forårsaket av lokale forhandlinger. Her viser vi til at det var dette N.A.F.'s krav gikk ut på ved tariffrevisjonen i 1980 - noe som for øvrig ble bekreftet ved N.A.F.'s tilbud under tariffrevisjonen."

N.A.F.'s administrerende direktør Pål Kraby avviste denne tolkning og sa bl.a.:

"Det er i meglingsforslaget (- tariffavtalen var et vedtatt meglingsforslag, vår anm. -) gitt anvisning på hvordan beregningen av lønnsglidningen skal gjennomføres, nemlig ved å trekke ut off-shoret tillegg, tillegg for ulempe m.v., og virkninger av strukturelle forskyvninger i det statistiske materiale."

Selv med den ganske upresise formulering som lønns-
glidningsbestemmelsen hadde i denne tariffavtalen, var begge parter altså enige om at tillegg for ulempe m.v. og strukturelle forskyvninger i det statistiske materiale ikke skulle regnes som lønnsglidning. Dette dekker pkt. a, c, og e i ROF's gjennomgåelse foran under pkt. 4.

Rikslønnsnemnda avsa kjennelse den 20. juni 1981. Nemndas flertall var av den oppfatning at N.A.F.'s definisjon i det

alt vesentlige måtte aksepteres, slik tariffavtalen var utformet. Nemnda formulerte også bestemmelser for lønnsglidningen i 2. avtaleår, og i den forbindelse ga nemnda en mer spesifisert og presis definisjon av hva som skulle menes med begrepet lønnsglidning i 2. avtaleår. Presiseringene framgår av følgende utdrag fra punktet om tak på lønnsglidningen:

"a. Det innføres et tak på lønnsglidningen for perioden fra og med 1. april 1981 til og med 30. mars 1982. Ved bedrifter hvor det i dag i henhold til gjeldende overenskomst, tariffavtale eller fast praksis eller i løpet av nevnte periode kan foretas vurdering og eventuell regulering av fortjenestenivået, kan det gis et tillegg hvis bedriftens produktivitetsutvikling og reelle økonomiske stilling gir grunnlag for det. Tillegget kan maksimalt være 150 øre pr. time i gjennomsnitt for de arbeidstakere som omfattes av vurderingen.

b. Øket fortjeneste på reelle akkord- eller andre reelle prestasjonslønnssystemer som skyldes større arbeidsinnsats under uendrede forhold, omfattes ikke av begrensningen i pkt. a.

c. Overenskomstmessige ansiennitetstillegg eller opprykk i henhold til tariffbestemt lønnskala omfattes ikke av disse bestemmelser. ...."

For det første knytter Rikslønnsnemnda her lønnsglidningsbegrepet til lønnsreguleringer i bedriftene, altså på det lokale planet. Dessuten er det verd å merke seg at Rikslønnsnemnda uttrykkelig presiserer at overenskomstmessige ansiennitetstillegg eller opprykk i henhold til tariffbestemt lønnskala ikke skal inngå i det lønns-glidningsbegrepet som benyttes for det nevnte "taket" for 2. avtaleår 1981-82. Dette dekker altså pkt. b i ROF's gjennomgåelse foran under pkt. 4.

Den foranstående framstilling er basert på Arbeidsrettens dom av 11. august 1981, sak nr. 41/81, L.nr. 40/81.

På bakgrunn av det som er referert foran, vil ROF hevde at ROF's vurdering ikke bare er rimelig og naturlig ut fra en

konkret analyse av årsakene til den statistiske differanse på 4,9%. Den er også i godt samsvar med synspunkter som i forskjellige anledninger er blitt framsatt ved lønnsreguleringer, bl.a. fra Rikslønnsnemnda slik denne utformet lønnsglidnings-bestemmelsene for året 1981-82 i tariffavtalen LO/N.A.F.

Det har fra NOF's side blitt hevdet at en vil være uinteressert i å gi økning i tjenestetilleggene hvis ikke slik økning tillegges vekt ved lønnsglidnings-beregninger. ROF vil påpeke at det man da eventuelt må diskutere, nettopp er effekten av at selve satsene er blitt økt eller at trinnene er blitt flere, ikke effekten av at gjennomsnittlig ansiennitet er blitt større. Vi viser til framstillingen foran under pkt. 4.

Det framgår av framstillingen i dette punktet at ROF vil avvise at faktorene a-e som er gjennomgått under pkt. 4 foran skal trekkes inn i forbindelse med lønnsreguleringen for 2. avtaleår, med ett unntak vedr. deler av faktor b. Økningen i tjenestetilleggssatsene fra 250 til 350 kr og innføringen av nye trinn etter 6 og 7 års ansiennitet har gitt større utslag enn det som ble beregnet ved oppgjøret i 1982. På dette punkt har lønnsoppgjøret i 1982 slått ut med 0,2% mer enn beregnet, og ROF godtar at dette trekkes fra i den ramme som vi tar utgangspunkt i (7,7%) i pkt. 6 i denne redegjørelsen.

5. Synspunkter vedrørende spørsmålet om overheng

Den omfattende behandlingen av lønnsglidningsspørsmålet i pkt. 4 gjør det mulig å være desto knappere i behandlingen av overhengsspørsmålet, idet de prinsipielle synspunktene som ble presentert i pkt. 4 også slår inn her i pkt. 5.

Ved en beregning av lønnsutvikling på kalenderårsbasis vil man måtte ta hensyn til overheng. Partene er enige om definisjonen av begrepet: Lønnsnivå ved utgangen av kalenderåret i prosent av gjennomsnittsnivået over året.

Når målsettingen for en lønnsregulering uttrykkes som en viss prosentvis økning i lønnsnivå fra det ene kalenderår til det neste, vil man altså oppnå deler av denne målsettingen uten å gi noe lønnstillegg i det hele tatt - på grunn av overhenget.

Ser man på faktorene a-e i en overhengersammenheng (jfr. opplistingen under pkt. 4), vil resonnementene nødvendigvis bli parallelle til resonnementene vedrørende lønnsglidning:

- a. Endret stillingsstruktur må selvsagt holdes utenfor også når det gjelder beregning av overheng. Det er ikke "lønnsglidning" når folk mister jobben sin, og det medfører selvfølgelig heller ikke noe "overheng".
- b. Økt gjennomsnittlig tjenestetid (ansiennitet) kan heller ikke regnes med i en overhengersammenheng. Hvis bransjen hadde vært i ekspansjon slik at gjennomsnittlig tjenestetillegg hadde blitt trukket ned pga. mange nyansettelser, ville man åpenbart ikke ha plusset på et ekstra lønnstillegg for å kompensere for nedgangen i gjennomsnittslønn (negativt overheng). Når gjennomsnittlig tjenestetid nå øker pga. stagnasjon og lite inntak av nye folk, er det tilsvarende urimelig å regne dette som et positivt overheng.
- c. Økt antall overtidstimer har like lite med overheng som med lønnsglidning å gjøre.
- d. 8% kompensasjon til teknisk sjef og stabilitetssjef må regnes med i overhenget, idet dette egentlig var en del av de samlede lønnstillegg pr. 1. april 1982.
- e. Differanse som antas å skyldes at flere rigger nå er i fremmede farvann, har ikke noe å gjøre hverken med lønnsglidning eller overheng. Når reisetidsgodtgjørelsen blir større på grunn av lengre reise, er det rett og slett en økt kompensasjon for økte ulemper, som ikke kan medregnes som lønnstillegg.

I det foreliggende tilfellet vil overhenget skrive seg fra økningen i grunnhyresatsene pr. 1. april 1982 og økningen i tjenestetilleggssatsene/innføringen av 6- og 7-årstrinn pr. samme dato. Av denne grunn må også ovennevnte faktor d medregnes, fordi den i virkeligheten var en del av økningen i grunnhyresatsene pr. 1. april 1982.

Det må nødvendigvis være parallellitet mht. hva som skal medregnes som lønnsglidning og hva som skal medregnes som overheng. Begge begreper dreier seg om hvorvidt andre faktorer enn det tillegget man forhandler om, har slått ut i lønnsnivået. Dersom det er oppstått lønnsglidning, vil det nødvendigvis også resultere i overheng. Dersom en faktor ikke kan sies å være lønnsglidning, vil den heller ikke slå inn som overheng (hvis det da ikke dreier seg om selve de avtalte lønnstilleggene). Når Norsk Offshoreforening i diskusjonen visstnok har godtatt at en del av faktorene a-e ikke skal regnes som lønnsglidning, kan de heller ikke regnes med som overheng.

Når også overheng-spørsmålet blir nokså spesielt for dette tariffområde, er det igjen fordi man ikke har lokale lønnsforhandlinger med lokale lønnstillegg.

ROF har beregnet overhenget i samsvar med de retningslinjer som det er redegjort for under dette punktet, til 3,1%

6. Beregning av ramme for lønnsregulering for 2. avtaleår
ROF gikk inn i forhandlingene om lønnsregulering for 2. avtaleår med krav om at tillegget måtte være så stort at det kompenserte for prisstigningen i perioden 1. april 1982 til 1. april 1983. ROF's krav tok altså utgangspunkt i en beregning der 2. avtaleår ble sammenliknet med 1. avtaleår, og ikke kalenderåret 1983 sammenliknet med kalenderåret 1982. ROF mente det var mest korrekt å ikke legge en kalenderårbetraktning til grunn, både fordi ROF ikke hadde noen tariffavtale før 1. april 1982, og fordi

det i § 16.2 uttrykkelig står at prisutviklingen i 1.avtaleår skal være grunnlaget for forhandlingene, ikke prisprognoser for 9 måneder av 2. kalenderår. Prisforutsetningene bak ROF's krav bygde således på den faktiske økning i konsumprisindeksen i 1. avtaleår.

ROF har renonsert på dette og har både i forhandlinger og i mekling vært villig til å legge til grunn den rammen på 7,7% lønnsøkning (beregnet på kalenderårsbasis) som ble lagt til grunn for oppgjøret LO/N.A.F. m.fl. Så vidt ROF forstår, har de ulike parter i oppgjørene på land lagt ulike forutsetninger vedr. prisutvikling og skatteeffekt til grunn, men hovedsaken er at de har kunnet enes om en ramme på 7,7%. ROF har altså også godtatt å ta utgangspunkt i disse 7,7%, og vår påstand i det etterfølgende pkt. 8 er utformet i samsvar med det.

Det er uklart for ROF hvorvidt NOF vil påberope seg at skatteletten for rederiansatte oljearbeidere har vært større enn for ansatte på land, og at 7,7% derfor er et for høyt utgangspunkt. Dette syn har vært fremmet av NOF, men ROF har inntrykk av at man senere har trukket seg på det. ROF vil påpeke at det ikke er dekning for å påstå at endringene i skattesystemet slår annerledes ut for rederiansatte oljearbeidere enn for andre. For det første må det understrekes at endringene i sjømannsskatt-reglene er helt tilsvarende endringene i de vanlige skattereglene. Påstanden om en annerledes virkning for ROF-medlemmer har så vidt ROF forstår, vært begrunnet med at endringene slår gunstigere ut for folk med høye inntekter, og at ROF-medlemmer derfor skulle komme bedre ut. Også denne begrunnelsen faller, fordi den er basert på det feilaktige inntrykk at denne arbeidstakergruppen er en høyt-lønnsgruppe.

Det kan opplyses at gjennomsnittsinntekten for ROF's organisasjonsområde har en marginalsatt som tilsvarer skattbare inntekter på land i området kr 95 100 - kr 106 000 i klasse 1 og området kr 78 100 - kr 104 000 i klasse 2.

På grunnlag av betraktningene i pkt. 4 og 5 foran fremkommer følgende resultat for lønnsreguleringen for 2. avtaleår i tariffavtalen mellom ROF og NOF:

Utgangspunkt på kalenderårsbasis		7,7%
- Overheng	3,1%	
- Utslag av økte tjenestetillegg for lavt anslått ved tariffopp- gjøret 1982	<u>0,2%</u>	<u>3,3%</u>
Regulering NOF/ROF på kalenderårsbasis		4,4 ====

Dette tilsvarer en regulering pr 1. april 1983 på 5,9%
=====

Disse tallene er beregnet som % av fast lønn, dvs. som % av grunnhyre + tjenestetillegg.

7. Hvordan rammen bør fordeles

ROF ønsker den foran beregnede lønnsreguleringen på 5,9% pr. 1.april 1983 fordelt slik:

4,4% økning i alle
grunnhyresatser   tilsv.4,1% av grunnhyre + tj.till.

Tjenestetilleggssatsen
økes fra kr 350 til
kr 450   tilsv.1,8% av grunnhyre + tj.till.
5,9%

Begrunnelsen for å ta en relativt stor del av rammen ut i form av økte tjenestetilleggssatser, er hensynet til dem som har satset på de flyttbare riggene som sin permanente arbeidsplass. Erfarne og stabile arbeidstakere betyr svært mye både for arbeidsmiljø, arbeidseffektivitet og sikkerhet.

Både hensynet til næringen og hensynet til arbeidstakerne tilsier at denne kategorien bør gis prioritet, spesielt på bakgrunn av den situasjonsbeskrivelse som er gitt i pkt. 3 foran.

NOF har tidligere stilt spørsmålstegn ved adgangen til å fordele rammen på en slik måte. ROF vil påpeke at det eksisterer en klar presedens fra 2.-årsreguleringer på andre tariffområder for at lønnsreguleringen kan gis en fordeling som gir visse grupper større tillegg enn andre. F.eks. ble en 5,6% lønnsregulering pr. 1.mai 1983 for statsansatte gitt en fordeling slik at tillegget for den enkelte lønsmottaker varierte fra 2,9% til 7,2%. Dette skjedde med hjemmel i en bestemmelse av samme type som § 16.2 i vår tariffavtale.

Nødvendigheten av å få en fordeling som nevnt i dette punktet tillegges meget stor vekt blant våre medlemmer.

8. Avslutning

ROF beklager at lønnsreguleringen for 2. avtaleår ikke kunne løses gjennom forhandlinger og mekling. Gjennom massemedia har vår motpart gitt inntrykk av at ROF er et spesielt streikelystent og lite ansvarlig forbund. Det inntrykket stemmer ikke med de faktiske forhold.

I sin oversikt datert 22. juli 1983 har Direktoratet for sjømenn følgende data for organisasjonenes medlemstall på basis av inntrukket premie til Opplysnings- og utviklingsfondet:

ROF	1 647 medlemmer
De Samarbeidende Organisasjoner	399 medlemmer
Norsk Sjømannsforbund	379 medlemmer
Norsk Skipsførerforbund	87 medlemmer

Disse tallene viser ROF's helt dominerende posisjon i næringen, og de understreker det ansvar ROF har for arbeidstakere og arbeidsplasser. Forbundet ble opprettet med utgangspunkt i den situasjon som er beskrevet i pkt. 3 foran, og ROF har lagt vekt på å ivareta de rederiansatte oljearbeidernes interesser på en seriøs og ansvarlig måte. Det er en umulighet for forbundet å ta lettvinte beslutninger om konflikter, på samme måte som det er en umulighet å ta lettvinte beslutninger om å godta avtaler som ikke innebærer en seriøs behandling av det problemområdet som drøftes.

Som det framgår av pkt. 6 på side 15, var ROF under årets forhandlinger villige til å endre sitt eget utgangspunkt for beregning av krav, slik at man i størst mulig grad kunne få en felles ramme å diskutere innenfor. I løpet av forhandlinger og mekling viste ROF betydelig vilje til å fire på sine krav for å unngå konflikt. ROF beveget seg vesentlig mer i løpet av forhandlinger og mekling enn motparten gjorde.

Motpartens steilhet og manglende vilje til å sette seg inn i sine ansattes forhold lar seg ikke forklare ut fra hensynet til konkurransedyktighet e.l., idet denne tvisten dreier seg om beløp av bagatellmessig betydning for NOF's medlemmer. Således vil hver % lønnsregulering innebære en samlet merutgift i størrelsesorden 4-5 millioner kroner pr. år totalt for hele riggflåten. Sett i forhold til et antatt resultat for 1982 på 1,5 - 2 milliarder kroner er en slik kostnadsøkning uten praktisk betydning.

En streik på de flyttbare riggene er en stor belastning for de ansatte, og det var således med stor skuffelse at ROF registrerte at NOF presset oss til å ta den første streik i forbundets historie. Men ROF kunne ikke godta at lønnsreguleringen for 2. avtaleår skulle bli på bare 2,9%

på kalenderårsbasis (3,9% fra 1. april), uten at det var framlagt beregninger som dokumenterte at et slikt tillegg ville være tilstrekkelig til å gi samme lønnsutvikling (7,7%) som de ansatte på land. I særdeleshet kunne ROF ikke godta dette når forbundets egne beregninger viste at 2,9% (3,9%) er altfor lite.

ROF valgte frivillig voldgift framfor tvungen voldgift, med den større grad av egen medvirkning og forpliktelse som knytter seg til en frivillig voldgift. Dette ble gjort i håp om å nå fram med forbundets argumenter, og i håp om å skape et mer konstruktivt klima i 2. avtaleår enn den kontinuerlige konfliktstemningen som en tvungen voldgift uvegerlig ville ha medført.

Det er ROF's håp om at voldgiftsnemndas avgjørelse vil vise at denne beslutning på dette punkt var riktig.

Norsk Offshoreforening (NOF) har i det vesentlige anført:

I INNLEDNING

A. Reguleringsbestemmelsen

I tariffavtalen (1982-84) mellom Rederiansatte Oljearbeideres Forbund (ROF) og Norsk Offshoreforening (NOF) er inntatt følgende bestemmelse hva angår regulering for 2. avtaleår:

"16.2 Regulering for 2. avtaleår

Før utløpet av 1. avtaleår (1. april 1983) skal det opptas forhandlinger mellom Norsk Offshoreforening og Rederiansatte Oljearbeideres Forbund om eventuell lønnsregulering for 2. avtaleår. Partene er enige om at forhandlingene skal føres på grunnlag av den alminnelige økonomiske situasjon på forhandlingstidspunktet og utsiktene for 2. avtaleår, samt pris-, lønns- og kostnadsutviklingen i 1. avtaleår. Endringene i tariffavtalen for 2. avtaleår tas stilling til i Norsk Offshoreforenings Styre og Rederiansatte Oljearbeideres Forbunds Styre. Hvis partene representert ved Norsk Offshoreforenings Styre og Rederiansatte Oljearbeideres Forbunds Styre ikke blir enige, kan den organisasjon som har fremsatt krav, innen 14 dager etter forhandlingenes avslutning si opp tariffavtalen med en måneds varsel (dog ikke til utløp før 1. april 1983) for å søke gjennomført en lønnsregulering innen den ramme som er angitt ovenfor."

Bestemmelsen er generell i den forstand at den er inntatt i de fleste landsomfattende tariffavtaler, herunder alle avtaler som LO og N.A.F. er parter i.

Oppgjørene som har funnet sted i henhold til bestemmelsen er basert på en årslønnsvekst fra 1982 til 1983 på 7,7 % for industrien og 7,5 % for stat og kommune.

Årsrammen på 7,7 % er for LO's del forventet å gi uendret kjøpekraft fra 1982 til 1983 for midlere inntekter

(kr 100 000 pr. år) under hensyntagen til en forventet prisstigning på ca. 9 % og den skattelette som er fastsatt for 1983.

B. Forhandling og meglings

NOF har tariffavtaler med følgende 4 organisasjoner:

Norsk Sjømannsforbund

De samarbeidende organisasjoner (Det norske maskinistforbund og Norsk Styrmandsforening)

Norges Skipsførerforbund (for plattformsjefer)

Rederiansatte Oljearbeideres Forbund

ROF dekker de samme arbeidstakergrupper som Norsk Sjømannsforbund og De samarbeidende organisasjoner. Medlemstilslutningen for organisasjonene er så vidt vites følgende:

Norsk Sjømannsforbund ca. 500

De samarbeidende organisasjoner ca. 350

Norges Skipsførerforbund ca. 100

ROF ca. 1 600

Det er ca. 3 200 ansatte på de mobile enhetene og 6-700 er uorganiserte.

Forhandlingene med ROF og sjømannsorganisasjonene har skjedd parallelt fordi det har blitt ansett nødvendig å få oppgjørene i havn samtidig.

2. årsbestemmelsen er den samme for alle 4 organisasjonene.

Under forhandlingene ble det nokså raskt oppnådd enighet med samtlige organisasjoner om at årslønnsveksten fra 1982 til 1983 skulle være på 7,7 %, dvs. den samme årssamme som de øvrige oppgjør i samfunnet. Uenigheten har gått på hvor mye årssrammen skulle reduseres på grunn av

- overheng fra 1982 til 1983
- forventet lønnsglidning

- merskattelette i forhold til ansatte i industrien på land for at oppgjøret skulle være i tråd med de øvrige oppgjør i samfunnet.

ROF har under forhandlinger og megling definert såvel overheng som forventet lønnsglidning annerledes enn hva som er vanlig i andre oppgjør hvor kravet er opprettholdelse av kjøpekraft basert på en gitt årslønnsvekst.

Med basis i enighet om en årslønnsvekst på 7,7 % var NOF's tilbud under forhandlingene en økning av grunnhyre og tjenestetillegg på 2,5 % som innebærer en årslønnsvekst på 1,9 %. ROF's krav var da tilsvarende nede i 4,6 % (3,5 % årslønnsvekst).

Da meglingen startet opp øket ROF sitt krav til 6,1 %, under meglingen reduserte så ROF sitt krav igjen til de opprinnelige 4,6 %.

Riksmeglingsmannen valgte å fremsette et forslag basert på 3,9 % økning i grunnhyre og tjenestetilleggene. NOF aksepterte Riksmeglingsmannens forslag, til tross for at NOF følte seg trukket opp ut over hva tillegget burde være. NOF gjorde dette i håp om å unngå en ny streik. ROF sendte Riksmeglingsmannens forslag ut til høring på riggene og resultatet av høringen var negativ og forslaget ble forkastet.

NOF fremsatte Riksmeglingsmannens forslag også overfor de øvrige organisasjonene som aksepterte forslaget.

II GRUNNLAGET FOR FORHANDLINGENE

I 2. års bestemmelsen er det uttrykkelig nevnt at det skal opptas forhandlinger om "eventuell" lønnsregulering for 2. avtaleår. Det er med andre ord ikke gitt at det skal gis tillegg.

Nedenfor har vi analysert de viktigste faktorer som det skal tas hensyn til ved vurderingen av om det skal gis tillegg og eventuelt hvor stort dette tillegget skal være.

A. Den alminnelige økonomiske situasjon

Den alminnelige økonomiske situasjon for Norge forventes kjent, vi vil bare minne om at Regjeringen har anmodet om betydelig moderasjon for om mulig å bedre Norges konkurranseevne.

B. Utsiktene for 2. avtaleår

Utsiktene for næringen for det kommende år er dårlige.

1. Det er et økende overskudd av fartøyer på verdensbasis pga. nedgang i leteaktivitetene og levering av nye fartøyer.

Ledige rigger pr. juni er ca. 23 fartøyer.

2. Ratenivået er sterkt synkende pga. overskuddet av fartøyer. Med den meget uelastiske tilbudsstruktur næringen har er det normalt med sterkt svingende rater. Denne stivhet i tilbudet ved endringer i etterspørselen skyldes

- Produksjonstiden for nye fartøyer er lang slik at tilleggskapasitet ikke kan skaffes raskt.
- Overflytting av kapasitet fra ett område til et annet er ikke aktuelt på kort sikt.
- Myndighetenes krav og farvannenes beskaffenhet begrenser bruken av den ledige kapasitet vesentlig.

Disse forhold betyr at selv små over- eller underskudd på fartøyer leder til store utslag i ratenivåene.

Pr. juni var det på verdensbasis bestilt 31 fartøyer (halvt nedsenkbare, boreskip og fartøyer beregnet for

arktiske farvann) med levering av 19 i resten av 1983, 9 i 1984 og 3 i 1985. Disse fartøyene kommer ut på et marked som allerede har et overskudd av fartøyer.

Samtidig forventer man en svak oppgang i boringene, men ikke på noen måte tilstrekkelig til at riggflåten igjen blir fullt utnyttet.

Næringen er nå inne i en periode med meget utilfredsstillende ratenivåer for nye kontrakter.

Ratene dekker i dag stort sett driftsutgiftene, men gir ingen dekning av kapitalkostnadene.

3. Antall norske fartøyer med kontrakt er synkende. 6 fartøyer ligger allerede i opplag, 5 fartøyer går ut av sin kontrakt i løpet av resten av 1983 mens 9 går ut av kontrakt i løpet av 1984. Hvis det ikke skjer positive endringer i markedet vil disse fartøyene enten måtte gå i opplag eller ta kontrakter til utilfredsstillende rater.
4. Norske personellkostnader ligger allerede betydelig høyere enn for tilsvarende fartøyer under andre flagg. Som eksempel kan nevnes at to identiske fartøyer - et norskregistrert og et liberiareregistrert - har en personellkostnadsforskjell på US \$ 3 000 pr. dag tilsvarende ca. 30 % i det liberianske fartøyets favør.

C. Pris-, lønns- og kostnadsutviklingen i 1. avtaleår

Tariffoppgjøret i industrien våren 1982 ble gjennomført som et forbundsvist oppgjør med en viss koordinering av forhandlingene. I alle tariffområder ble det generelle tillegg kr 346 pr. måned (kr 2 pr. time) tilsvarende ca. 4,5 %. Spesielle endringer i de enkelte fag gav i gjennomsnitt ca. 1,0 % i tillegg.

Tariffoppgjøret for ansatte på borefartøyene våren 1982 ble

beregnet til å gi en fortjenesteøkning for arbeidstakerne på i gjennomsnitt 16 %. Av dette ville 14 % bli reflektert i lønnsstatistikken fra Statistisk Sentralbyrå.

Lønnsstatistikken for november 1982 for ansatte på borefartøylene viser imidlertid en økning på 18,9 % i månedsfortjenesten i forhold til nivået før 1. april 1982. Lønnsstatistikken for arbeidere fra N.A.F. viser en økning på 11,8 % for industri ialt fra 4. kv. 81 til 4. kv. 82.

Med en prisstigning i løpet av 1. avtaleår på 9,2 % har de ansatte på mobile borefartøyer hatt en betydelig reallønnsøkning i denne perioden, i motsetning til andre arbeidstakergrupper i Norge.

På basis av dataene som er fremlagt under punktene A, B og C ovenfor burde det normalt ikke ha vært gitt lønnstillegg for dette fagområdet.

III INDUSTRIOPPGJØRET 1983

Rammen for LO/N.A.F. oppgjøret er en årslønnsvekst fra 1982 til 1983 på 7,7 %. Rammen er bygget opp av følgende komponenter:

1. Overheng fra 1982	4,5 %
2. Forventet gjennomsnittlig lønnsglidning i 1983	2,5 %
3. Generelt tillegg fra 1.4.83	0,6 %
4. Lavtlønnsordningen	<u>0,1 %</u>
I alt	<u>7,7 %</u>

Tillegget fra 1. april ble fastsatt til 40 øre pr. time (kr 69,20 pr. mnd. for månedslønte) tilsvarende ca. 0,8 % lønnsøkning i gjennomsnitt i forhold til timelønnen pr. 1. april.

Målsettingen fra LO var opprettholdelse av kjøpekraften fra 1982 til 1983. Med en forventet prisstigning på ca. 9 %

har LO også akseptert at det er gitt en skattelettelse i 1983 og at denne er del av oppgjøret (se avsnitt IV).

IV MEGLINGSMANNENS SKISSE

Riksmeglingsmannens skisse med 3,9 % tillegg på grunnhyrer og ansiennitetstillegg ble som nevnt akseptert av de øvrige organisasjoner.

Tillegget på 3,9 % gir en økning i den totale fortjeneste (månedsfortjenesten) på 3,75 % fra 1. april og gir en årslønnsvekst på 2,8 %. Med utgangspunkt i en årssamme på 7,7 % gir dette en rest på 4,9 % til dekning av de øvrige komponenter som inngår i årslønnsveksten, nemlig overheng, forventet lønnsglidning og merskattelette (se under V nedenfor).

Med en ramme for årslønnsveksten fra 1982 til 1983 på 7,7 % vil årssinntekten for de riggansatte ligge ca. 11 500 kroner høyere i 1983, mens en industriarbeider får en økning på ca. 7 500 kroner.

V BEREKNING AV DE ENKELTE KOMPONENTER I ÅRSLØNNSVEKSTEN

Som nevnt i avsnitt I. B. fant NOF's forhandlingsutvalg å kunne vedta meglingsmannens skisse til tross for at tilleggene ble høyere enn man mente det var dekning for innen en ramme på 7,7 % årslønnsvekst.

I tillegg til lønnstillegget fra 1. april består denne årslønnsveksten av

1. Overheng fra 1982
2. Forventet lønnsglidning i 1983
3. Merskattelettelse som følge av at gjennomsnittsinntekten i dette faget er høyere enn i LO/N.A.F.-området.

Under forhandlingene og senere under tvungen megling var NOF og ROF som nevnt enige om en ramme for årslønnsveksten

fra 1982 til 1983 på 7,7 %. Uenigheten gjaldt hva som var igjen til generelt tillegg etter at årslønnsrammen på vanlig måte var redusert for verdien av disse komponentene.

Ad. 1. Overheng

Overheng defineres som lønnsnivået ved utgangen av året i prosent av gjennomsnittsinntekten over året.

På basis av lønnsstatistikken for november 1981 og 1982 kan man nå beregne overhenget til:

	Kr. pr. mnd.
Månedsførtjeneste 1981:	<u>10 772</u>
Standardberegnet totalförtjeneste etter lønnsstatistikk november 1982	12 588
+ Utslag av betaling for bev. helgedager som ikke kommer med i lønnsstatistikken (nytt tillegg i 1982)	<u>315</u>
Månedsförtjeneste 1982	<u>12 903</u>
Gjennomsnittsnivået i 1982 blir:	
$\frac{3 \times 10\,772 + 9 \times 12\,903}{12} = \underline{12\,370}$	
Overhenget blir derfor $\frac{12\,903}{12\,370} \times 100 = \underline{104,3}$	
eller <u>4,3 %</u> .	

Ad. 2. Forventet lønnsglidning

Den posten som vil bidra til en eventuell lønnsglidning i 1983 er den automatiske lønnsøkning som følge av øket ansiennitet blant de ansatte. Hvert tillegg utgjør kr 350 pr. måned tilsvarende i gjennomsnitt 3,1 % av månedsförtjenesten for den enkelte. ROF krever imidlertid en økning

i tjenestetilleggene ut over det generelle tillegg, hvilket NOF har avslått, bl.a. pga. lønnsglidningseffekten.

Med den stagnasjon vi for tiden har i næringen, er det svært få nyansettelser og den automatiske lønnsøkning som følge av høyere ansiennitet kan beregnes til ca. 2 % i gjennomsnitt.

I tillegg viser lønnsstatistikken for november 1982 at det også foregår annen lønnsutvikling som normalt vil bli definerert som lønnsglidning (jf. felles notat mellom ROF og NOF av 8. april 1983).

Forventet lønnsglidning i løpet av 1983 vil derfor bli minst 2 % pluss utslaget av eventuelle andre endringer. I årsrammen vil lønnsglidningen derfor måtte inngå med minst 1 %.

Ad. 3. Merskattelettelse

Det er utvilsomt at skattelettelsen som prosent av bruttoinntekt stiger med stigende inntekt. Dette fremgår av beregninger i Nasjonalbudsjettet:

Bto. inntekt 1983	<u>Enslig</u>		<u>Ektepar m/ 2 barn</u>	
	skatte- lette kr	% av bto. inntekt	skatte- lette kr	% av bto. inntekt
100 000	2 381	2,4	3 050	3,1
125 000	3 881	3,1	4 672	3,7
150 000	4 871	3,3	6 450	4,3
200 000	6 276	3,1	8 455	4,2

Det er videre klart at Regjeringen har forutsatt at høyere lønnede skal ta hensyn til den høyere skattelettelse ved utformingen av lønnskravene.

Gjennomsnittsinntekten for LO-medlemmer er ca. 100 000 kro-

ner pr. år. ROF's medlemmer har en gjennomsnittsinntekt på noe over 150 000, noe som skulle tilsi at man tar hensyn til en skattelettelse som er 0,9 - 1,2 % høyere enn hva LO-medlemmer i gjennomsnitt har fått.

Når det gjelder overheng og forventet lønnsglidning, anførte NOF videre:

Kostnaden ved økte tjenestetillegg og automatisk lønnsøkning som følge av øket gjennomsnittlig ansiennitet

1. Automatisk lønnsøkning som følge av øket ansiennitet

Selv om ansiennitetstilleggene ikke endres vil gjennomsnittlig ansiennitetstillegg endres som følge av disse to komponenter:

- a. Endret gjennomsnittlig ansiennitet - i denne situasjon øket ansiennitet pga. minimal nytilgang. Denne endringen øker selskapenes lønnsutbetalinger.
- b. Endret gjennomsnittlig ansiennitet fordi sammensetningen av den totale arbeidsstyrken endres pga. nedtrapping av virksomheten med derav følgende avgang fra selskapene av ansatte med lav ansiennitet. Denne endringen øker ikke selskapenes lønnsutbetalinger, den er et statistisk fenomen. Denne endringen vil en lønnsstatistisk ta vare på via den såkalte standardberegning (eliminering av strukturelle endringer i grunnmaterialet for lønnsstatistikken).

2. NOF vil derfor beregne virkningen av endringen nevnt under a. idet dette er reell lønnsøkning.

Antar man at alle ansatte får et år lenger ansiennitet i løpet av perioden november 1982 - november 1983 (lønnsstatistikken tas opp i november), kan en konstruere følgende antatte fordeling av de ansatte i november 1983:

År	0	1	3	5	6	7	8
Antall	0	726	605	250	234	91	267
% ford.	0	33,4	27,9	11,5	10,8	4,2	12,3

Forutsatt uendrede tjenestetillegg (350 kroner pr. tillegg) vil denne nye fordelingen øke gjennomsnittlig tjenestetillegg med 227 kroner.

Totalfortjenesten vil øke med 255 kroner eller 2,0 %.

Overheng og konsekvensene av alternative beregningsmåter

1. Om begrepet overheng

Partene er enige om definisjonen av begrepet overheng:

"Lønnsnivået ved utgangen av kalenderåret i prosent av gjennomsnittsnivået over året".

Partene er ikke enige om det lønnsbegrep som skal benyttes:

ROF mener at lønnsbegrepet skal være grunnhyre pluss ansiennitetstillegg dog slik at ansiennitetstilleggene skal renses for utslag av øket ansiennitet.

NOF mener at overhenget må ta hensyn til den totale inntekt ikke minst når overhenget inngår i en beregning hvor målsettingen er uendret kjøpekraft fra det ene år til det andre.

De to beregninger som foreløpig er presentert er følgende:

ROF:

Standardberegnnet <u>hyre</u> nov. 1982	10 254
Standardberegnede og korrigerede	
<u>tjenestetillegg, nov. 1982</u>	<u>582</u>
Lønnsnivå ved utgangen av 1982	<u>10 836</u>

Lønnsnivå før 1. april 1982	<u>9 526</u>
Gjennomsnittsnivå i 1982:	<u>10 509</u>
Overheng $\frac{10\ 336}{10\ 509} = \underline{3,1\ \%}$	

NOF:

Standardberegnet <u>totalfortjeneste</u> etter lønnsstatistikken nov. 1982	12 588
+ <u>ny kompensasjon</u> for arbeid på bevegelige helgedager (registre- res ikke i lønnsstatistikken)	<u>315</u>
Lønnsnivå ved utgangen av 1982	<u>12 903</u>
Lønnsnivå før 1. april 1982	<u>10 772</u>
Gjennomsnittsnivå i 1982	<u>12 370</u>
Overheng $\frac{12\ 903}{12\ 370} = \underline{4,3\ \%}$	

2. Konsekvenser for overhenget av endringer i lønnsbegrepet

NOF vil nedenfor tilnærmet rekonstruere tariffoppgjøret våren 1982 samt vise resultatet hvis hele oppgjøret var tatt ut som øket grunnhyre.

- a. Oppgjøret gav et hyretillegg på 11 % som økte totalfortjenesten med 10,3 %. Det ble videre gitt økning i andre tarifftillegg tilsvarende 3,6 % av den totale fortjeneste, mens 2,1 % ble brukt til økning av ansienitetstilleggene. I alt et oppgjør på 16 % fortjenesteøkning.
- b. Hvis man hadde gitt en total fortjenesteøkning på 16 %

utelukkende som hyretillegg ville vi ha måttet øke hyrene med 17,1 %.

	Før oppgjøret	Alternativ	
		a	b
Hyre	9 155	10 162	10 719
Tjenestetillegg	371	597	371
Overtid	947	1 051	1 109
Annet	<u>298</u>	<u>686</u>	<u>298</u>
I alt	<u>10 771</u>	<u>12 496</u>	<u>12 496</u>

Overhengen ville bli:

	ROF		NOF
	a	b	a og b
Før oppgjøret	9 526	9 526	10 771
Etter oppgjøret	10 759	11 090	12 496
Over året (tillegg gitt fra 1.4.)	10 450	10 699	12 065
Overheng	3,0 %	3,7 %	3,6 %

Beregningene viser tydelig at NOF vil få samme overheng uavhengig av hvordan tariffoppgjøret forløper, mens ROF's overheng vil variere etter hvordan oppgjøret blir gjennomført.

Når utgangspunktet for et oppgjør er at lønnsøkningen som gis skal sørge for å opprettholde samme kjøpekraft - og kjøpekraft går på verdien av den totale inntekt som står til disposisjon - vil ROF's regnemåte alltid gi denne organisasjonens medlemmer overkompensasjon i forhold til andre grupper forutsatt at noe av det foregående tariffoppgjør er

gitt på andre lønnsatser enn grunnhyre og tjenestetillegg. I dette eksemplet vil utslaget bli en lønnsøkning som er $(3,7 - 3,0) \times 4/3 = 0,9 \%$ høyere enn om hele forrige oppgjør var gitt på hyresatsene alene). Benytter man de faktiske overhengstallene blir overkompensasjonen $(4,3 - 3,1)4/3 = 1,6 \%$.

Sett fra NOF's synspunkt er dette selvfølgelig uholdbart og vil ha som konsekvens at hele rammen for ethvert tariffoppgjør må legges på hyrene.

Overheng i LO/N.A.F.-oppgjøret våren 1982

I NOU 1983: 23 (Aukrustutvalget) side 21 står følgende:

"For 4. kvartal 1982 viser statistikken en lønnsøkning for industriarbeidere på 12,0 prosent siden 4. kvartal 1981. Dette gir et lønnsoverheng på ca. 4,5 prosent fra 1982 til 1983. For samtlige voksne arbeidere i LO/N.A.F.-området er lønnsoverhenget 4,4 prosent".

Ifølge direktør Bjaaland i N.A.F. er tallene ovenfor på basis av kolonne 10 i N.A.F.'s lønnsstatistikk. Følgende tall får man ved sammenveiling av kolonne 10 for voksne menn og kvinner i industri:

4. kvartal 1982: kr 50,44 pr. time
4. kvartal 1981: kr 45,02 pr. time

eller en lønnsøkning på 12,0 %.

For året 1982 er timelønnen tilsvarende kr 48,26 pr. time.

Overhenget blir da:

$$\frac{50,44}{48,26} = 4,5 \%$$

slik det fremgår av sitatet fra "Aukrustutvalget". Basert på kolonne 6 ville overhenget ha blitt 4,7 %.

VOLDGIFTSNEMNDAS BEMERKNINGER:

Voldgiftsnemndas medlemmer Philipson, Alexander, og Bjerke skal bemerke:

På grunnlag av partenes skriftlige innlegg og prosedyre har voldgiftsnemnda kunnet konstatere at det foreligger enighet om den økonomiske ramme for oppgjøret. Partene er enige om at den økonomiske rammen for oppgjøret skal være 7,7 %, dvs. at årslønnsveksten fra 1982 til 1983 skal være på 7,7 %. Voldgiftsnemnda har lagt dette til grunn i sitt arbeid. Denne rammen er for øvrig den samme som er fulgt i LO/N.A.F.-oppgjøret ved årets tariffrevisjon, mens man i stat- og kommuneoppgjørene la til grunn en ramme på 7,5 %.

Twistepunktet mellom ROF og NOF går på hva som skal inngå i rammen på 7,7 %. Man er uenige om hvor mye at årsrammen som "spises opp" av

- overheng fra 1982 til 1983
- forventet lønnsglidning
- påstått merskattellette i forhold til ansatte på land,

og dermed om hvor mye det blir igjen til generelt tillegg.

Årsaken til uenigheten er at ROF og NOF benytter ulike beregningsgrunnlag for å fastslå overheng og lønnsglidning. Uenigheten gjelder særskilt om øking i overtidsgodtgjørelse og i tjenestetillegg som følge av bedret ansiennitet (ansiennitetstillegg) skal inngå i beregningsgrunnlaget. Men det er også uenighet - tildels på det prinsipielle plan - om andre tillegg, blant annet helligdagstillegg og andre ulempesbetingede tillegg, skal regnes med.

Overheng

Partene er enige om definisjonen av begrepet overheng, men ikke om det lønnsbegrep som skal benyttes.

NOF har ved sine beregninger av overhengenets størrelse tatt utgangspunkt i standardberegnet totalfortjeneste etter lønnsstatistikk. Dette beløpet omfatter grunnhyre, tjenestetillegg, overtidsbetaling og andre tillegg.

NOF mener at overhenget må ta hensyn til den totale inntekt ikke minst når overhenget inngår i en beregning hvor målsettingen er uendret kjøpekraft fra det ene året til det andre.

NOF hevder videre at tillegg som representerer kostnader for bedriftene, må komme med i beregningen av lønnsveksten, ellers får ikke bedriftene kompensasjon for utgiftsøkningen. NOF's beregningsmåte for overheng, som vist foran, gir forskjellig resultat avhengig av oppgjørsmåte, dvs. om lønnstillegget gis som rent hyretillegg eller på andre kostnader, så som helligdagsbetaling, ventetidstillegg m.v.

NOF har etter dette kommet fram til følgende beregning av overhenget:

	kr pr. mnd.
Månedsførtjeneste 1981 1)	<u>10 772</u>
Månedsførtjeneste etter lønnsstatistik november 1982 1)	12 583
+ Utslag av betaling for bevegelige helgedager som ikke kommer med i lønns- statistikken (nytt tillegg i 1982)	<u>315</u>
Månedsførtjeneste november 1982	<u>12 903</u>

1) Standardberegnet pr. november 1982

Gjennomsnittsnivået i 1982 blir:

$$\frac{3 \times 10\,772 + 9 \times 12\,903}{12} = \underline{12\,370}$$

Overhengsberegningen blir derfor: $\frac{12\,903}{12\,370} \times 100 = \underline{104,3}$

som gir et overheng på 4,3 %.

ROF har basert sine beregninger på de ansattes faste lønn. Overhenget vil således bli påvirket bare av:

- økning i grunnhyre slik den fremkommer i tariffavtalens lønnstabell
- økning i satsene for tjenestetillegg.

ROF ser fortjenesteøkning som følge av økning i ansiennitet som en godtgjørelse for erfaring og kvalifikasjoner og kan ikke oppfatte dette som en egentlig lønnsstigning. Varierende bruk av overtidsbetaling og andre spesielle tillegg er etter ROF's syn kompensasjoner til de ansatte for spesielle belastninger i arbeidssituasjonen, og det ville være urimelig etter deres syn om disse komponenter skulle føre til fratrukk i den lønnsøkning som tilkommer dem.

Det pekes også på at det i betydelig grad kommer inn strukturelle forandringer som bakgrunn for forannevnte endringer, og dessuten at det hefter betydelig usikkerhet i det statistiske materiale om disse forhold.

ROF har i samsvar med dette beregnet overhenget til 3,1 %, men senere redusert tallet til 2,9 %.

Av den forskjell som her ligger mellom 4,3 % og 2,9 %, har nemnda av partene fått spesifikasjoner som anslagsvis viser hvor meget de ulike komponenter som helgedagsbetaling, ansiennitetsforbedring, overtidsgodtgjørelse og andre tillegg betyr.

Lønnsglidning

ROF og NOF har forskjellig oppfatning av hva som ligger i begrepet lønnsglidning. Uenigheten følger i store trekk den uenigheten som er mellom partene forsåvidt gjelder synet på beregningen av overhenget.

NOF har anført at lønnsglidning i utgangspunktet skal baseres på et lønnsbegrep som omfatter gjennomsnittlig månedsfortjeneste inklusive overtidstillegg og andre tillegg, herunder tjenestetillegg. Det er i denne forbindelse henvist til NOU 1977: 26 s. 16 annen spalte annet avsnitt, hvor det heter:

"Det lønnsbegrepet som vanligvis legges til grunn ved slike beregninger, er gjennomsnittlig timefortjeneste inklusive overtidstillegg, skifttillegg etc., men ekskl. betaling for hellig- og høytidsdager og feriepenger. Dette innebærer f.eks. at foruten endrede lønnssetninger, kan endring i omfanget av overtids- og/eller skiftarbeid påvirke den beregnede lønnsglidningen."

Som eksempel er det vist til at denne beregningsmåte er lagt til grunn ved LO/N.A.F.-oppgjøret i 1983. NOF har ment at den samme beregningsmåte må benyttes i den foreliggende sak, bl.a. hensett til at partene er enige om å ta utgangspunkt i den ramme som er lagt til grunn i LO/N.A.F.-oppgjøret, og at bakgrunnen for dette har vært betraktninger med utgangspunkt i opprettholdt kjøpekraft.

I tråd med dette vil ifølge NOF den posten som bidrar mest til lønnsglidning i 1983, være den automatiske lønnsøkning som følge av øket ansiennitet blant de ansatte.

NOF har i tilknytning til dette anført at med den stagnasjon næringen for tiden er inne i, er det svært få nyansettelser, slik at den automatiske lønnsøkning som følge av høyere ansiennitet i løpet av et år gjennomsnittlig kan regnes til ca. 2 %.

NOF peker videre på at lønnsstatistikken for november 1982 viser at det også foregår annen lønnsutvikling som normalt

vil bli definert som lønnsglidning. Ifølge NOF's beregninger vil forventet lønnsglidning i løpet av 1983 derfor bli 2 % pluss utslaget av eventuelle andre endringer. I årsrammen vil denne lønnsglidning derfor inngå med minst 1 %. Også etter NOF's mening er den statistisk registrerte lønnsglidning i 1982 på 4,9 % for høy.

ROF har som bakgrunnsmateriale for beregning av lønnsglidningen ved oppgjøret i 1983 lagt fram en spesifisering av differansen mellom økningen i gjennomsnittlig fortjeneste inklusive alle tillegg (18,9 %) og den økning tariffoppgjøret var beregnet å skulle gi (14 %) i 1982.

Av spesifiseringen fremgår:

a. Endret stillingsstruktur	2,0 %
b. Økt gjennomsnittlig tjenestetid (ansiennitet)	0,7 %
c. Økt antall overtidstimer	0,9 %
d. 8 % kompensasjon til teknisk sjef og stabilitetssjef	0,7 %
e. Differanse som antas å skyldes at flere rigger nå er i fremmede farvann	<u>0,6 %</u>
	<u>4,9 %</u>

Etter ROF's oppfatning kan ikke noen av disse faktorene betraktes som lønnsglidning. Man er eventuelt bare villig til å ta hensyn til virkningen av økning i ansiennitetssatsene, men ikke til virkningen av økt gjennomsnittlig tjenestetid. Det vises også til at nedgangen i aktiviteten førte til at de med lavest ansiennitet ble sagt opp. ROF har akseptert en beregnet lønnsglidning på 0,2 % som følge av større utslag av økede tjenestetillegg enn anslått i forbindelse med tariffoppgjøret 1982.

Forsåvidt angår ansiennitetstillegg hevdes det prinsipielt, i tråd med det som er anført forsåvidt angår lønns-
taket, at dette er en honorering av kvalifikasjoner og erfaring, og at det allerede av den grunn ikke er grunnlag for å ta hensyn til dem. ROF har bl.a. henvist til

NOU 1977: 26 s. 18, hvor det heter:

"Lønnsøking i form av lønnsglidning avgjøres fullt ut gjennom beslutninger på det lokale plan. Som det framgår av tidligere avsnitt, kan slike justeringer være hjemlet i tariffavtaler som er inngått sentralt eller på forbundsplanet. Lønnsjusteringen fastlegges likevel gjennom forhandlinger og beslutninger på bedriftsplanet og den registreres som lønnsglidning."

ROF har videre henvist til Rikslønnsnemndas kjennelse av 20. juni 1981, hvor det heter:

- "a. Det innføres et tak på lønnsglidningen for perioden fra og med 1. april 1981 til og med 30. mars 1982. Ved bedrifter hvor det i dag i henhold til gjeldende overenskomst, tariffavtale eller fast praksis i løpet av nevnte periode kan foretas vurdering og eventuell regulering av fortjenestenivået, kan det gis et tillegg hvis bedriftens produktivitetsutvikling og reelle økonomiske stilling gir grunnlag for det. Tillegget kan maksimalt være 150 øre pr. time i gjennomsnitt for de arbeidstakere som omfattes av vurderingen.
- b. Øket fortjeneste på reelle akkord- eller andre reelle prestasjonslønnssystemer som skyldes større arbeidsinnsats under uendrede forhold, omfattes ikke av begrensningen i pkt. a.
- c. Overenskomstmessige ansiennitetstillegg eller opprykk i henhold til tariffbestemt lønsskala omfattes ikke av disse bestemmelser ...."

Det er også anført at LO/N.A.F.-oppgjøret ikke kan tillegges avgjørende betydning i den foreliggende sak. Den uenighet som hersker mellom partene i denne sak gir seg bare små utslag i LO/N.A.F.-området, og er derfor ikke i samme grad kontroversiell innenfor dette området.

Partenes prosedyre har som det vil fremgå i sterk grad vært preget av partenes forskjellige prinsipielle syn på hva som skal regnes med i begrepene overheng og lønnsglidning.

Voldgiftsnemndas medlemmer Philipson, Alexander og Bjerke

vil konsentrere seg om de spørsmål som en mener er avgjørende for å løse den konkrete tvisten. Det legges her også vekt på at det dreier seg om et mellomoppgjør.

Hovedstridsspørsmålene er hvorvidt tjenestetillegg (ansiennitetstillegg), overtidsgodtgjørelse samt helligdagsgodtgjørelse og andre ulempesbetonte tillegg, skal medtas ved beregningen av overheng og lønnsglidning.

Disse medlemmer vil bemerke:

Begrepet lønnsglidning har vært benyttet i forskjellige relasjoner uten at det har vært entydig definert.

Disse medlemmer finner det naturlig ved beregning av overheng og lønnsglidning i tilknytning til rammer som er basert på kjøpekraftbetraktninger å ta utgangspunkt i et vidt lønnsbegrep som omfatter såvel overtidsgodtgjørelse som ansiennitetstillegg. Disse medlemmer bygger på at dette er i overensstemmelse med praksis ved lønnsforhandlinger hvor slike betraktninger er lagt til grunn.

Disse medlemmer viser i denne forbindelse også til Rikslønnsnemndas kjennelse av 30. desember 1982 i tvisten mellom Operatøransattes Forbund på den ene siden og Norsk Arbeidsgiverforening/Norske Operatørselskapers Arbeidsgiverforening på den annen side, hvor det er uttalt:

"I tillegg kommer virkningen av ansiennitets- og klasseopprykk som er beregnet til mellom 4 og 5 prosent. O.A.F. har anført at det ikke vil være riktig å regne med ansiennitetstillegg når en beregner tall for lønnsutviklingen fra det ene år til det neste. Ansiennitetstillegg er et lønnsmessig uttrykk for økt produktivitet hevdes det, og bør derfor holdes utenfor slike beregninger. Det hevdes videre at heller ikke de økonomiske utslag av endringer i den såkalte B-delen i avtalekomplekset bør inkluderes i anslag over utviklingen i årslønn fordi slike forbedringer ikke er å betrakte som lønn. Flertallet finner ikke å kunne godta disse argumenter. Tillegg av denne art blir vanligvis trukket inn i beregninger der formålet er å

foreta sammenlikninger av lønnsutviklingen fra år til år og mellom forskjellige lønnstakergrupper."

ROF har til støtte for sitt syn på lønnsglidningsbegrepet referert til NOU 1977: 26 "Om lønnsglidningen" s. 18, sitert foran. Nemndas medlemmer Philipson, Alexander og Bjerke vil presisere at det avsnittet ROF har anført er tatt fra et kapittel i utredningen som spesielt behandler lønnsglidning som følger av lønnsøkning avgjort på det lokale plan. Dette fremgår av innledningen til det kapitlet hvor ROF's sitat er hentet fra:

"3.4. LØNSSGLIDNINGENS FUNKSJON OG VIRKNING

En viktig side ved lønnsglidningen er hvilke funksjoner - eller hvilke hensikter - og hvilke virkninger den kan sies å ha. Lønnsglidningen vil ha betydning for flere forhold. I det følgende skal vi begrense oss til å se på lønnsglidningen i egenskap av lønnsdannelse på det lokale plan,....."

ROF's sitat fra utredningen er altså i utgangspunktet begrenset til å omhandle lokal lønnsglidning. Disse medlemmer finner derfor at sitatet ikke kan tillegges vekt til fordel for ROF's syn på begrepet lønnsglidning i den foreliggende relasjon.

ROF har videre anført Rikslønnsnemndas kjennelse av 20. juni 1981 i tvisten mellom LO og N.A.F. til støtte for sitt syn om at ansiennitetstillegg ikke skal medtas i beregningen av overheng og lønnsglidning.

Voldgiftsnemndas medlemmer Philipson, Alexander og Bjerke vil i denne sammenheng understreke at Rikslønnsnemnda ved sin kjennelse av 20. juni 1981 tok sikte på å begrense og sette en ramme for de lokale tillegg. Ansiennitetstillegg er tillegg som har sitt grunnlag i sentrale forhandlinger. Det var ikke meningen ved nevnte kjennelse fra Rikslønnsnemnda å gripe inn generelt i resultatet av de sentrale forhandlinger. Rikslønnsnemnda ville heller ikke hatt adgang til slik å begrense omfanget av tidligere inngåtte tariffavtaler.

sitat er dekkende, ser man også av utredningens kap. 3.2 "Lønnsglidning. Definisjon og det statistiske begrep". Der heter det bl.a.:

"Lønnsglidningen beregnes altså som en restpost og ikke ved direkte målinger. Glidningen blir dermed beregningsmessig et samlebegrep for en lang rekke uliketyper av lønnsøkning som fastlegges lokalt i de enkelte bedrifter gjennom formelle og uformelle lønnsreguleringer."

(Den siste understrekningen er vår).

Disse medlemmene vil således gi ROF medhold i betraktningene omkring lønnsglidning.

Overtid - "andre" tillegg

Medlemmene Philipson, Alexander og Bjerke skal bemerke:

Fra ROF's side er det som nevnt lagt sterk vekt på at det ikke skal tas hensyn til økning i overtid og "andre" tillegg ved beregning av overheng og lønnsglidning. Det pekes på at det er mange feilkilder i statistikken for såvidt angår disse tillegg. I 1982 har det eksempelvis vært stor kursaktivitet, og kursdeltakerne har fått utbetalt en kompensasjon (lavere enn overtidsgodtgjørelsen) som i statistikken må inngå enten under overtidsgodtgjørelse eller "andre" tillegg. Det dreier seg om kompensasjon for fritid som intet har å gjøre med lønnsøkning. Faktiske tall viser at overtidens omfang fra desember 1981 til november 1982 har øket med 12 %.

Videre er det anført at bruken av overtid er sterkt situasjonsbetinget. Fra år til år kan det dreie seg om svingninger opp til 55 %.

Mens overtidsgodtgjørelse ikke medfører store utslag for LO/N.A.F.-området, ligger det annerledes an for ROF/NOF-området. For LO/N.A.F.-området utgjorde overtidsgodtgjørelsen i 1. kvartal 1983 vel 2 % av gjennomsnittlig godt-

Disse medlemmer er etter dette av den oppfatning at nevnte kjennelse fra Rikslønnsnemnda ikke kan tillegges avgjørende vekt til fordel for ROF's syn.

Det fremgår av partenes anførsler og prosedyre at man er enige om at det ikke bør tas hensyn til statistisk økning i ansiennitetstilleggene som følge av endret stillingsstruktur i lønnsstatistikken fra det ene år til det annet. Medlemmene Philipson, Alexander og Bjerke legger dette til grunn.

Medlemmene Myklebost og Kure vil bemerke:

Disse medlemmer slutter seg til Philipson, Alexander og Bjerkes bemerkninger angående lønnsbegrepet som skal benyttes ved beregning av overheng og lønnsglidning i tilknytning til rammer som er basert på kjøpekraftbetraktninger. Disse medlemmer mener imidlertid at dette vide lønnsbegrep (som inkluderer all opptjent inntekt) også må benyttes i alle andre tilfelle hvor en lønnsregulering har begrepet årslønnsvekst som utgangspunkt.

Disse medlemmer vil videre presisere at forventet lønns-
glidning ikke bare omfatter automatisk lønnsøkning som følge av ansiennitetsutvikling, men også kan omfatte lønns-
utvikling som følge av endringer i andre lønnsposter, f.eks. øket overtidsforbruk etc.

Medlemmene Johansen og Dahle vil bemerke:

ROF's sitat fra utredningen "Om lønnsglidning" (NOU 1977: 26) gir et korrekt uttrykk for utredningens syn. Det sitat som Philipson, Alexander og Bjerke gjengir på side 50, burde ha vært fortsatt. Siterer man videre etter det kommaet der de stopper, framgår det at utredningens avsnitt 3.4 blant annet omhandler lønnsdannelse på det lokale plan, og altså ikke bare lønnsdannelse på det lokale plan, slik Philipson, Alexander og Bjerke gir inntrykk av. At ROF's

gjørelse for timelønnet og akkordlønnet arbeid (voksne menn i alt), mens tallet for ROF/NOF-området dreier seg om 12 %. I tilknytning til dette anfører ROF at det blir spesielt urettferdig for ROF's medlemmer at det tas hensyn til overtidsgodtgjørelse når bare en begrenset del av medlemmene har adgang til overtid.

Fra NOF's side er det bl.a. anført at det ikke er grunn til å forvente noen nedgang i overtidsgodtgjørelsen for 2. avtaleår 1983/1984. Det er fremlagt en oversikt som viser at det for syv rederier for første halvår 1982 ble utbetalt omkring 12 mill. kr. i overtidsgodtgjørelse, mens det for første halvår 1983 er utbetalt omkring 15 mill. kr. Det anføres i tilknytning til dette at overtiden synes å ha etablert seg på et nytt høyere nivå.

Medlemmene Philipson, Alexander og Bjerke legger vekt på sistnevnte forhold. Det antas således at overtidskompensasjonen i de perioder det er aktuelt å sammenligne må anses som et forholdsvis stabilt element. Det samme antas for såvidt angår "andre" tillegg, selv om det hersker en viss usikkerhet når det gjelder det statistiske grunnlag og særskilt fordelingen av utbetalingene på overtidsgodtgjørelse og "andre" tillegg. For øvrig må legges til grunn at også medlemmene i ROF må finne seg i at det anvendes gjennomsnittsbetraktninger for vedkommende tariffområde. Dog må feilkilder og en viss usikkerhet ellers tilsi at det vises en viss varsomhet med å følge de fremlagte beregninger fra NOF fullt ut.

Partene i saken har vært uenige om hvorvidt økningen i overtidsgodtgjørelse som følge av økt anvendelse av overtidсарbeid skal inngå i beregningen av overheng. Fremlagte beregninger viser at konsekvensen av de to beregningsmåter dreier seg om 0,1 - 0,2 prosentenheter og er så beskjedne at det ikke har avgjørende innflytelse på disse medlemmers konklusjon for såvidt angår det tillegg som skal gis.

Godtgjørelse for bevegelige helligdager

Under voldgiftsnemndas behandling av overhengsspørsmålet har det vært diskutert om det skal tas hensyn til dette tillegg som ble innført i 1982, som en kompensasjon for at arbeidstakerne må være ombord på helligdager.

ROF hevder at det ikke er riktig å ta hensyn til dette, og det er bl.a. vist til at det ikke dreier seg om godtgjørelse for arbeid, og at heller ikke N.A.F. tar helligdagsgodtgjørelse med i sin lønnsstatistikk. ROF avviser at denne godtgjørelsen tidligere var reelt inkludert i grunnhyren, idet man i det hele tatt avviser NOF's utsagn om at diverse tillegg som f.eks. skifttillegg egentlig allerede inngår i grunnhyren. ROF mener dessuten at det er en feil i NOF's beregning på side 48 foran, idet utslaget av betaling for bevegelige helgedager skal beregnes slik:

$$\frac{600 \times 12 \times 2}{5} = 2\ 880, \text{ dvs. } 240 \text{ pr. mnd.}$$

5

Benyttes tallet 240 i stedet for 315 i beregningen der, vil beregningen på side 48 konkludere med et overheng inkl. helligdagsgodtgjørelse på 4,17 %.

NOF hevder at det må tas hensyn til helligdagstillegget, idet det dreier seg om en godtgjørelse i tilknytning til det å arbeide ombord. Videre var helligdagsgodtgjørelsen med i rammen for oppgjøret i 1982 og medførte en inntektsøkning for de ansatte. NOF's anslag for kostnaden er basert på de beregningene som ble foretatt i forbindelse med at tillegget ble innført i 1982.

Medlemmene Philipson, Alexander og Bjerke legger til grunn at tillegget veier med ca. 0,5 prosentpoeng dersom en tar det med i overhengsberegningen. Disse medlemmer tar utgangspunkt i at en godtgjørelse for helligdagsarbeid opprinnelig var med i grunnhyren, men at det etter ønske fra arbeidstakerne ble gitt et eget tillegg uten at

grunnhyren gikk ned. Godtgjørelsen antas prinsippielt å være knyttet til arbeid om bord, og det kan da ikke være avgjørende at den av praktiske grunner utbetales til alle som er ombord.

Etter omstendighetene finner disse medlemmer det naturlig å ta hensyn til helligdagstillegget ved beregning av overhenget.

Merskattelette

NOF har anført at den merskattelette ROF-medlemmer har fått ved skattenedsettelsen i 1983 i forhold til de midlere inntekter på land, må komme til fradrag i rammen på 7,7 %.

NOF viser til at Regjeringen har forutsatt at høyere lønnede skal ta hensyn til den høyere skattelettelse ved utformingen av lønnskravene. Gjennomsnittsinntekten for LO-medlemmer er ca. 100 000 kroner pr. år. ROF's medlemmer har en gjennomsnittsinntekt på noe over 150 000 kroner, noe som skulle tilsi at man tar hensyn til en skattelettelse som er 0,9 - 1,2 % høyere enn hva LO-medlemmer i gjennomsnitt har fått.

ROF har avvist at det foreligger noen merskattelette for deres medlemmer, fordi de har sjømannsskatt. Det er også anført at det er kunstig å trekke inn skattelette etter at man er blitt enige om rammen for oppgjøret. Det blir dog ikke bestridt at NOF hele tiden under meklingen har gjort gjeldende det samme synspunkt som nå gjøres gjeldende.

Nye beregninger som er lagt frem for nemnda viser at det ikke foreligger noen nevneverdig merskattelette for ROF-medlemmer (med sjømannsskatt) i forhold til de midlere inntekter på land ved en prosentvis beregning. Det var etter dette innen voldgiftsnemnda enighet om at dette moment ikke kunne tillegges noen avgjørende vekt.

Dissens fra medlemmene Johansen og Dahle

Voldgiftsnemndas medlemmer Johansen og Dahle kan ikke slutte seg til de øvrige medlemmer og vil i det følgende spesielt kommentere vurderingene til medlemmene Philipson, Alexander og Bjerke.

ROF's første innvending er av helt prinsipiell art og gjelder det utgangspunkt som Philipson, Alexander og Bjerke har. De framla en foreløpig skisse, som viste følgende tall:

Ramme		7,7 %
Overheng	3,8 %	
Lønnsglidning	<u>1,0 %</u>	<u>4,8 %</u>
		<u>2,9 %</u> på årsbasis

dvs. 3,9 % tillegg pr. 1. april 1983.

I premissene for regnestykket var spørsmålet om helligdagsgodtgjørelse ikke nevnt, fordi det ikke var vurdert fra disse medlemmenes side om det burde være med eller ikke i en overhengsberegning. Da Johansen og Dahle påviste at man nødvendigvis må ta med noe av helligdagsgodtgjørelsen for å få overhenget helt opp i 3,8 %, føyde disse medlemmene til en passus om at helligdagsgodtgjørelsen likevel var tatt med i beregningen av overhenget. Helligdagsgodtgjørelsen vil slå ut med ca. 0,5 %, dvs. at det er en faktor av relativt stor betydning. Når Philipson, Alexander og Bjerke faktisk ikke hadde vurdert hvorvidt helligdagsgodtgjørelsen skulle være med, men så inkluderer den med et pennestrøk uten å endre regnestykket, viser det etter Johansens og Dahles syn at regnestykket ikke er basert på en reell og seriøs vurdering.

Dette kom enda klarere fram da Johansen og Dahle påviste at når man regner på grunnlag av totalfortjenesten, slik disse medlemmene gjør, vil 2,9 % økning på årsbasis ikke bli oppnådd med 3,9 % tillegg bare i grunnhyre og tjenestetillegg. Det er nødvendig med 3,9 % økning også i de andre faktorene

som inngår i totalfortjenesten, evt. en større økning enn 3,9 % i grunnhyre og tjenestetillegg. Dette sa Philipson, Alexander og Bjerke seg enige i, men i stedet for å ta konsekvensen av dette, økte de rett og slett anslaget for overheng fra 3,8 % til 4,0 %, for å kunne beholde svaret på 3,9 % tillegg i grunnhyre og tjenestetillegg. Det kom åpent fram at de regner baklengs, dvs. at de starter med svaret og deretter finner anslag for overheng og lønnsglidning som kan gi det ønskede svar.

Medlemmene Johansen og Dahle mener at en slik behandling av denne saken er helt useriøs. Selve tvisten dreier seg jo nettopp om hva som er den riktige beregningsmåte for overheng og lønnsglidning, idet ROF mener at en korrekt beregning med utgangspunkt i 7,7 % lønnsvekst på årsbasis vil resultere i et større tillegg enn 3,9 % av grunnhyre og tjenestetillegg. Når Philipson, Alexander og Bjerke etter eget utsagn setter opp sine regnestykker baklengs, dvs. starter med svaret, tar de ikke sin oppgave som voldgiftsmedlemmer alvorlig. Johansen og Dahle kan ikke godta en slik framgangsmåte.

Så til selve tallene og det innhold som Philipson, Alexander og Bjerke etter hvert har lagt i dem. Etter å ha justert sine regnestykker som nevnt, ender de opp med følgende beregning:

Ramme		7,7 %	
Overheng	4,0 %		
Lønnsglidning	1,0 %	<u>5,0 %</u>	
		2,7 %	økning i totalfortjenesten på årsbasis, noe som oppnås gjennom <u>3,9 % tillegg i grunnhyre og tjenestetillegg fra 1. april 1983.</u>

Denne beregningen konkluderer altså med det ønskede svar, nemlig 3,9 % tillegg i grunnhyre og tjenestetillegg.

Medlemmene Johansen og Dahle viser til følgende beregning som viser det teoretiske ytterpunkt for hva overhenget kan beregnes til, dersom alle omstridte faktorer tas med i det:

Maksimumsberegning overheng

Standardberegnet

	<u>Nov. 1982</u>	<u>Jan. 1982</u>
Grunnhyre	10 177	9 155
Tjenestetillegg	<u>672</u>	<u>371</u>
	<u>10 849</u>	<u>9 526</u>
Pr. år	130 188	114 312
Pr. år eks. feriepeng. (29/365)	119 844	(28/365) 105 543
Pr. time (1 752 t)	<u>63,40</u>	<u>60,24</u>
Overtid hverdag pr år 1002x12 =	12 024	793x12 = 9 516
" helligd." " 215x12 =	2 580	154x12 = 1 848
Andre tillegg " 523x12 =	6 276	298x12 = 3 576
Helligdagsgodtgj. <u>600x12x2 =</u>	2 880	-
5		
	<u>23 760</u>	<u>14 940</u>
+ grunnhyre/tj.tillegg		
eks. feriepeng	<u>119 844</u>	<u>105 543</u>
	<u>143 604</u>	<u>120 483</u>
Antall timer hverdag (á 97,36)	124	(á 82,16) 116
" " helligd. (á 139,09)	<u>19</u>	(á 117,37) <u>16</u>
	143	132
+ faste timer	<u>1 752</u>	<u>1 752</u>
	<u>1 895</u>	<u>1 884</u>
Total fortj. pr. t. <u>143 604 =</u>	75,78	<u>120 483 =</u> 63,95
1 895		1 884

Gj.snitt 1982: $\frac{3 \times 63,95 + 9 \times 75,78}{12} = 72,82$

$$\text{Overheng alt inklusive } \frac{75,78 \times 100}{72,82} = 4,06\%$$

Ingen har bestridt riktigheten av denne beregning. Den er gjort på timelønnsbasis, noe som er nødvendig for å gjøre den sammenliknbar med N.A.F.-statistikken for ansatte på land, og for å unngå direkte feil når effekten av overtidstillegget skal tas med.

Det ble nødvendig å gå over til beregning på timelønnsbasis da det ble klart at voldgiftsnemndas flertall ikke ville godta ROF's krav om at økning i antall overtidstimer måtte holdes utenfor overhengsberegningen. I en timelønnsstatistikk (av den typen N.A.F. fører) vil flere overtidstimer slå slik ut:

Større total utbetaling
Flere timer arbeidet

I en månedslønnsstatistikk vil flere overtidstimer slå slik ut:

Større total utbetaling
Samme tid arbeidet (nemlig 1 mnd.)

Overtid slår altså vesentlig sterkere ut i en månedsstatistikk, fordi overtid framtrer som økt betaling for samme arbeidstid, nemlig 1 måned. Dette er selvfølgelig helt ulogisk og må forkastes.

Siden en stadig har referert til N.A.F.-statistikken i denne diskusjonen, er det i så fall nødvendig å ta konsekvensen av det. Derfor la vi fram en ny beregning på timelønnsbasis, for å vise hvilke tall som i det tilfellet ville være korrekte.

Man ser av foranstående beregning at medlemmene Philipson, Alexander og Bjerke har tatt med 4,0 av de 4,06 teoretisk

mulige overhengsprosentene. De har m.a.o. inkludert samtlige av de omstridte faktorer.

Disse omstridte faktorer kan deles i to grupper:

Gruppe 1:	- Økt gjennomsnittlig tjenestetid
Faktorer som	- Større antall overtidstimer
medregnes i	- Større betaling pr. overtidstime
N.A.F.'s	- Andre tillegg utbetalt i forbindelse
lønnsstati-	med utført arbeid
stikk	
Gruppe 2:	- Ventetidsbetaling (gangtid), jf. § 4.4
Faktorer som	- Fast reisegodtgjørelse, jf. § 5.2
<u>ikke</u> medregnes	- Reisetidstillegg, jf. § 5.6
i N.A.F.'s	- Helligdagsgodtgjørelse, jf. § 7.2 xx)
lønnsstati-	- Kursgodtgjørelse, jf. § 9.3 xxx)
stikk x)	

- x) Det vises til N.A.F.'s "Lønnsstatistikk. Lønningsregnskap. Veiledning 1983". Bl.a. heter det der under punktet "Lønn" (side 4):

"Godtgjørelse som tar sikte på dekke utgifter som de ansatte har i forbindelse med utførelsen av sitt arbeide, f.eks. ...., samt lønn under kursdeltagelse, ..., regnes ikke som lønn i denne forbindelse".

"Rubrikk 8. Her føres "tillegg som avhenger av arbeidets art", dvs. tillegg som ikke er en del av den personlige lønn. Med dette forstås tillegg som betales for utførelsen av visse arbeider eller arbeidsoperasjoner, eller for arbeide til visse tider.

Ta ikke med: ..... dietgodtgjørelse ....., lønn under kursdeltagelse .....".

Under punktet "Feriegodtgjørelse og lønn inntjent utenfor arbeidstiden" (side 5) heter det bl.a.:

"Vi vil understreke at feriegodtgjørelse (lønn i ferien) og lønn inntjent utenfor arbeidstiden ikke skal være inkludert i de lønnsbeløp som oppgis i kvartalsoppgavene. Således skal fremmøtepenge, godtgjørelse for reise-/gangtid som faller utenfor arbeidstiden, hjemnevaktgodtgjørelse o.l. ikke tas med".

Det framgår videre av N.A.F.'s statistikk at helligdagsbetalingen ikke tas med i de tall som tariff tillegg beregnes på grunnlag av. Således er overskriften på kolonne 10 "Timefortjeneste ekskl. helligdagsbetaling og feriepenger".

- xx) Når NOF hevder at helligdagsgodtgjørelsen er betaling for utført arbeid, er dette ikke korrekt. Tariffavtalen bruker ordene "Ansatte som er ombord", dvs. uansett om det arbeidet eller ikke. ROF vil eventuelt gå til arbeidsrettssak dersom NOF fastholder sin tolking.
- xxx) I denne oversikten kunne eventuelt også lønn under sykdom og lønn under velferdspermisjon ha vært tatt med. I denne sammenhengen har imidlertid disse faktorene ingen betydning.

I Oppgjørene mellom LO og N.A.F. har partene ulike syn m.h.t. hvilke av faktorene i N.A.F.'s statistikk som skal medregnes i overheng og lønnsglidning. Ingen av partene, heller ikke N.A.F., hevder at faktorene i gruppe 2 skal medregnes.

Medlemmene Philipson, Alexander og Bjerke må imidlertid nødvendigvis inkludere også faktorene i gruppe 2 i sitt overhengstall. Siden det har vært uklarhet om hvordan Statistisk Sentralbyrå behandler kursgodtgjørelse i vår lønnsstatistikk, vil vi for ordens skyld informere om at vi har fått bekreftet fra byrået at kursgodtgjørelse er inkludert i byråets statistikk, enten under "Andre tillegg" eller "Overtid", avhengig av hvordan tallene rapporteres inn til byrået.

Medlemmene Johansen og Dahle har påvist at kursdeltakelsen i 1982 var spesielt høy, bl.a. på grunn av de såkalte modulkurs og diverse sikkerhetskurs. Når ROF's medlemmer må bruke av sin fritid for å gå på nødvendige kurs, vil

altså kompensasjon i h.h.t. tariffavtalens § 9.3 bli regnet som lønnstillegg av Voldgiftsnemndas flertall. Dette er et åpenbart urimelig og feilaktig standpunkt.

Det er medlemmene Johansens og Dahles syn at de omstridte faktorene i gruppe 1 foran ikke skal tas med i beregning av overheng og lønnsglidning. Det er dessuten åpenbart at faktorene i gruppe 2, som ikke engang N.A.F. tar med, ikke har noe i en overhengsberegning å gjøre.

Medlemmene Johansen og Dahle vil derfor gi ROF medhold i sin påstand:

1. Alle grunnhyresatser økes med 4,4 % med virkning fra 1. april 1983.
2. Tjenestetilleggssatsen økes fra kr 350 til kr 450 med virkning fra 1. april 1983.
3. Økningene i pkt. 1 og 2 iverksettes straks, og etterbetaling for perioden fra 1. april 1983 foretas ved første utlønning.

Medlemmene Philipson, Alexander og Bjerke vil til medlemmene Johansens og Dahles dissens bemerke:

Forsåvidt angår den del av dissensen som går inn på diskusjonene i voldgiftsnemnda, konstaterer medlemmene Philipson, Alexander og Bjerke at innholdet stort sett er i tråd med telexen til kommunalministeren. Disse medlemmer finner ingen grunn til å rekapitulere det som har skjedd under voldgiftsnemndas drøftelser, og heller ikke til å kommentere denne del av dissensen utover det som fremgår av avsnittet "Inhabilitet". Disse medlemmer vil imidlertid tilbakevise bruken av uttrykkene "regnestykket ikke er basert på en reell og seriøs vurdering" (s. 60) og "ikke tar sin oppgave som voldgiftsmedlemmer alvorlig" (s. 61).

Forsåvidt angår den beregning som er kalt "maksimumsberegning overheng" skal bemerkes at dette er en helt ny timelønnsberegning som ble fremlagt av ROF's representanter på møte 27. august 1983. Denne beregning har således ikke vært påberopt innen flertallets foreløpige syn ble presentert. Beregningen ble deretter vurdert av disse medlemmer, men resultatet av vurderingene har ikke ført til endring i deres syn, jf. s. 69 nederst og 70 øverst.

Medlemmene Myklebost og Kure vil til medlemmene Johansens og Dahles dissens bemerke:

ROF og NOF ble den 16. juni på frivillig basis enige om å be Rikslønnsnemndas nøytrale medlemmer om å inngå i den nemnd som skulle avgjøre tvisten om 2.-årstillegget. Det er etter dette utilbørlig av ROF's representanter å angripe de nøytrale medlemmene slik dette er gjort i Johansens og Dahles dissens. Behandlingen i Voldgiftsnemnda har vært meget saklig og seriøs.

Innhold og språk i deler av dissensen for øvrig er av en slik karakter at den vanskelig kan undergis seriøs behandling. Myklebost og Kure vil likevel bemerke følgende:

1. Månedslønn - timelønnsbegrepet

Under forhandlinger og megling i såvel 1982 som i 1983 og under nemndsbehandlingen i år, har månedslønnsbegrepet hele tiden vært benyttet. Det er først etter at nemndas foreløpige forslag til kjennelse forelå, dvs. lørdag 27. august, at Johansen og Dahle gikk over til timelønnsberegninger av overheng. Den nye beregningsmåte avvises fordi det er irrelevant å benytte timelønnsbegrepet i et månedslønnsfag. Dette gjøres da heller ikke i noe annet fag. Det vises videre til at månedslønnsbegrepet selvfølgelig er benyttet overfor de andre organisasjoner.

2. Helligdagsbetaling

NOF's standpunkt hva angår helgedagsbetalingen er at det unntaksvis utbetales til personer som er ombord, men ikke arbeider. Helgedagsbetalingen kommer også til utbetaling til den/de som etter turnusplanen skulle vært ombord for å arbeide, men er blitt forsinket på grunn av værforhold etc. Helgedagsbetalingen går derfor inn som en regulær del av inntekten. Av praktiske regnskapsmessige grunner ble betalingen knyttet til det å være ombord istedenfor som en utbetaling for hel eller del av arbeidsdag.

N.A.F.'s helgedagsbetaling gjelder betaling for ikke arbeidet tid, dvs. bortfall av inntekt fordi man har fri en helgedag og kommer således i en helt annen stilling enn helgedagsbetalingen for ansatte på de mobile enhetene.

3. Det statistiske grunnlag - kursgodtgjørelse

Både under megling og forhandling i såvel 1982 som i 1983 har partene benyttet Statistisk Sentralbyrås månedslønnsstatistikk som grunnlag for sine beregninger. Det er først under den frivillige nemndsbehandling at ROF har angrepet det statistiske materiale, herunder om og på hvilken måte kursgodtgjørelse er med i statistikken. De opplysninger ROF kommer med er ikke dokumentert. En eventuell effekt av kursgodtgjørelsen på den samlede overhengsbetraktning er etter Myklebosts og Kures oppfatning i alle tilfeller helt minimal.

4. Dersom ROF er av den oppfatning at den foreliggende statistikk er gal/mangelfull, burde dette vært tatt opp på et langt tidligere tidspunkt med Statistisk Sentralbyrå og ikke som nå protestere umiddelbart før nemndas kjennelse foreligger.

Avsluttende betraktninger og konklusjon

Medlemmene Philipson, Alexander og Bjerke vil avslutningsvis bemerke:

Det synes å være belegg for påstanden om at den økte anvendelse av overtid må anses som noe man for tiden bør regne med, og dermed - sammen med andre faktorer - må tillegges vekt ved beregning av overhengets størrelse. En må derfor legge et overheng på mer enn ROF's 3,1 % til grunn.

Flertallet har videre som tidligere nevnt kommet til at virkningen av ansiennitetstillegg her må medregnes i lønnsglidningen. I det vesentlige må man da legge til grunn 1 % lønnsglidning, slik som arbeidsgiverne har regnet seg fram til.

Disse medlemmer har således kommet frem til at ansiennitetstillegg og overtid må tas med i beregningen av overheng og lønnsglidning. Når det gjelder virkningen av overtidsgodtgjørelse og "andre" tillegg, tilsier de forhold som foran er nevnt at man ikke kan følge NOF's beregninger fullt ut.

Det er vanskelig å komme frem til eksakte beregninger av overhenget. Dette fremgår av at partene har forskjellige beregninger av overhengets størrelse og at ROF selv under forhandlingenes gang har framlagt forskjellige tall for overhengets størrelse. Idet en viser til bemerkningene ovenfor er disse medlemmer kommet til at overhenget ligger et sted mellom NOF's og ROF's tall, som er henholdsvis 4,3 pst. og 2,9 pst. etter korrigerings av ROF's tall for å få sammenlignbarhet.

Etter en samlet vurdering hvor en særlig legger vekt på virkningen av helligdagstillegg, ansiennitetstillegg og andre tillegg, er nemndas medlemmer Philipson, Alexander og Bjerke kommet til et tall for overhenget på ca. 4 pst. Disse medlemmene vil ikke påstå at dette nødvendigvis er et helt riktig tall for overhenget. Det kan bl.a. som tidligere påpekt være tvil om berettigelsen av å inkludere eller ikke inkludere visse elementer av overtidsgodtgjørel-

sen og av andre tillegg. Disse momenter ville neppe kunne slå ut i overhengstallet annet enn med noen få tiendedels prosentpoeng - den ene eller den andre vei.

Lønnsglidning er som følge av ansiennitetsutviklingen beregnet til 1 pst. på årsbasis.

Medlemmene Philipson, Alexander og Bjerke anslår etter dette overheng og lønnsglidning tilsammen til 5 %. Av rammen på 7,7 % gjenstår da 2,7 % på årsbasis. (Det er da ikke tatt hensyn til andre tillegg som kan tenkes å påvirke lønnsglidningen).

Som tillegg fra 1. april 1983 tilsvarer dette 3,6 pst.

Tar man hensyn til at tillegget bare skal gis på alle hyresatser, og ikke på godtgjørelser i faste beløp, omregnes tallet til 3,9 pst.

Resultatet er overensstemmende med Riksmeklingsmannens forslag til ny lønnsavtale.

Til støtte for en slik konklusjon taler også det forhold at NOF allerede har gjennomført oppgjør innen dette tariffområdet med dette resultat (oppgjørene mellom NOF og Norsk Sjømannsforbund, mellom NOF og Norges Skipsførerforbund og mellom NOF og De Samarbeidende Organisasjoner). Disse medlemmer er av den oppfatning at det vil være lite heldig med forskjellige tariffier innen samme område.

Medlemmene Johansen og Dahle viser til sin foranstående dissens (s.60 flg.) og vil for så vidt angår utslagene av det bestridte tallet for overheng bemerke at medlemmene Philipson, Alexander og Bjerke har latt usikkerheten vippe den ene vei, i ROF's disfavor.

Alexander vil i tilknytning til foranstående uttale:

Etter tariffavtalens § 16.2 skal forhandlingene for 2. av-

taleår føres på grunnlag av bl.a. pris-, lønns- og kostnadsutviklingen i 1. avtaleår, dvs. at hele to-års-perioden for så vidt skal ses under ett.

Som det fremgår på side 38 har NOF anført at inntektsøkningen ved tariffoppgjøret i 1982 ble beregnet å slå ut med 14 % i Statistisk Sentralbyrå's lønnsstatistikk - i forhold til nivået umiddelbart før 1. april 1982. Lønnsstatistikken pr. november 1982 viste imidlertid en økning på 18,9 % dvs. 4,3 % høyere fortjeneste enn regnet med.

(Visse strukturelle endringer i bemanningen virker dog noe inn på tallet pr. november 1982.)

Inntektsøkningen førte til en vesentlig heving av real-lønnsnivået, i motsetning til resultatet for andre - store - arbeidstakergrupper i Norge, jf. det som NOF har anført på side 37.

De ovenfor refererte opplysninger er ikke imøtegått av ROF under saksbehandlingen i Voldgiftsnemnda, men det hevdes dog at grunnlaget for Statistisk Sentralbyrås lønnsstatistikk inneholder andre elementer enn det som ROF mener går inn i vanlig lønnsstatistikk.

Opprettholdelse av kjøpekraften av arbeidstakernes arbeidsinntekt har vært et avgjørende utgangspunkt under lønnsforhandlingene for 2. avtaleår. Den ovennevnte høyere fortjeneste enn forutsatt, sammen med overhenget 1982/83, lønnsglidning og skatteleggelse, gjør at det da faktisk synes ikke å foreligge grunnlag for lønnsøkning fra april 1983 - når hele tariffperioden 1982-1984 vurderes.

Vesentlig fordi NOF har inngått avtaler med andre arbeidstakerorganisasjoner innen området, finner Alexander likevel ikke å ville ta annet standpunkt enn det som fremgår ovenfor. Resultatet er identisk med det som ble avtalt med de andre organisasjoner, og med Riksmeklingsmannens forslag - akseptert av NOF - under meglingen i den konflikt som førte til nærværende sak.

Medlemmene Myklebost og Kure viser til at NOF's beregningsmateriale tilsier et tillegg på grunnhyre og tjenestetillegg som er lavere enn 3,9 %. Subsidiært slutter imidlertid disse medlemmer seg til at det også for ROF gis et tillegg på 3,9 % på alle hyresatser i lønnstabellen slik nemndas medlemmer Philipson, Alexander og Bjerke er kommet frem til.

ROF har krevd at lønnstillegget for 2. avtaleår fordeles mellom et generelt tillegg på alle grunnhyresatser og en økning av tjenestetilleggssatsene fra kr 350 til kr 450.

ROF ønsker en slik fordeling av hensyn til dem som har satset på de flyttbare riggene som sin permanente arbeidsplass, og fordi erfarne og stabile arbeidstakere er viktig for arbeidsmiljø, effektivitet og sikkerhet.

NOF har avvist at rammen fordeles på denne måten, og mener at det bare skal gis et generelt tillegg på alle hyresatser i lønnstabellen. Det er bl.a. anført at et opplegg som ROF krever vil ha helt uakseptable virkninger for fremtiden.

Flertallet, medlemmene Philipson, Alexander, Bjerke, Myklebost og Kure legger vekt på at det dreier seg om et mellomoppgjør. Det bør da ikke gripes inn i ansiennitetsskalaer o.l. Slike spørsmål må eventuelt tas opp til behandling i hovedoppgjøret. Videre er det i de andre oppgjørene i dette tariffområdet bare gitt generelle tillegg. Disse medlemmer legger etter dette NOF's syn til grunn.

Ikrafttreden

ROF har nedlagt påstand om at lønnstillegget for 2. avtaleår gis med virkning fra 1. april 1983.

ROF har videre nedlagt påstand om at tilleggene iverksettes straks, og at etterbetaling for perioden fra 1. april 1983 foretas ved første utlønning. Det er i den forbindelse anført at voldgiftsavtalen må medføre at en skal se bort fra den praksis Rikslønnsnemnda har fulgt ved sine avgjørelser etter tvungen voldgift.

NOF har nedlagt påstand om at lønnstillegget gjennomføres fra den dato nemndas kjennelse foreligger, dog slik at man kan ta hensyn til at saken ble utsatt etter å ha vært berammet til forhandlinger i begynnelsen av juli.

Medlemmene Philipson og Alexander skal til spørsmålet om fra hvilket tidspunkt det generelle lønnstillegg skal gis bemerke:

Arbeidstakerne har vært i lovlig streik fra kl. 0000 til kl. 0130 den 3. juni 1983 og fra 4. juni 1983 til 16. juni 1983 kl. 2000.

Disse medlemmer vil videre vise til den praksis som Rikslønnsnemnda har fulgt i slike saker. I tvister hvor det har vært streik gis lønnstilleggene først med virkning fra arbeidets gjenopptakelse. Det vises i den forbindelse til Rikslønnsnemndas kjennelser nr. 2/1976, nr. 3/1978, nr. 1/1980, nr. 2/1982 og nr. 4/1982. Medlemmene Philipson og Alexander finner å måtte legge denne praksis til grunn også i denne voldgiftssaken. At det er inngått voldgiftsavtale anses ikke, avgjørende.

Medlemmet Bjerke viser til sitt prinsipielle syn på dette spørsmålet som anført i Rikslønnsnemndas kjennelse i sak nr. 2/1982, men vil subsidiært slutte seg til Philipsons og Alexanders syn.

Medlemmene Myklebost og Kure mener primært at lønnstillegget skal gjennomføres fra den dato nemndas kjennelse foreligger (dog hensyn tatt til utsettelse som oppstod p.g.a. ferietiden). Subsidiært slutter disse medlemmer seg til Philipson's og Alexander's syn.

De dissenterende medlemmer Johansen og Dahle vil når det gjelder tidspunktet for ikrafttredelse, vise til at den frivillige voldgiftsnemndas mandat er å avgjøre tvisten mellom ROF og NOF, dvs. avgjøre det spørsmålet som det ble forhandlet og meklet om. Både forhandlingen og mekling gjaldt størrelsen av lønnsregulering pr. 1. april 1933. Voldgiftsnemnda ved en frivillig voldgift har da ingen adgang til å fastsette et helt annet tidspunkt for ikrafttredelse/etterbetaling. Også på dette punkt vil vi derfor gi ROF medhold.

For øvrig vil vi påpeke at ved en senere ikrafttredelse enn 1. april vil ROF's medlemmer ikke komme til å opprettholde kjøpekraften i henhold til forutsetningene for oppgjøret.

Det er ROF's ønske å ha rolige forhold på de forskjellige arbeidsplasser. Den organisasjonsstrid som har vært mellom ROF og de øvrige forbund har vært holdt på et rolig og fornuftig nivå. En kjennelse som til de grader straffer ROF's medlemmer vil unektelig medføre at organisasjonsstriden får en alvorligere profil. Vi frykter derfor også at en urettferdig kjennelse skal føre til tilspissede forhold de ansatte imellom. Uroligheter som dette vil ikke bare kunne nedbryte et godt arbeidsmiljø, men vil sansynligvis også føre til negative faktorer for næringen totalt.

Uten medlemmenes tilslutning vil det bli umulig å føre videre ROF's initiativ overfor NOF til å seriøst drøfte de problemer næringen har. Våre medlemmer har i dag ingen tillit til NOF, den må bygges opp fra begynnelsen av. En voldgiftskjennelse av den karakter de nøytrale medlemmer legger opp til, vil sette en stopper for ROF-administrasjonens muligheter til samarbeide med NOF. ROF's medlemmer vil ganske enkelt nekte ROF å drøfte noe som helst med NOF - i frykt for å bli lurt igjen.

I henhold til flertallets syn trer de nye bestemmelser i kraft straks, dog slik at etterbetaling av det generelle lønns-tillegget skal skje fra arbeidets gjenopptakelse 16. juni 1983.

Av praktiske grunner bestemmes det videre at lønnsforhøyelsen ikke gjøres gjeldende for arbeidstakere som sluttet i bedriften før 31. august 1983.

Inhabilitet

ROF sendte den 29. august 1983 nedenstående telex til kommunalministeren:

"Kommunal- og arbeidsdepartementet
Att: Statsråd A. Rettedal

Fra: Rederiansatte Oljearbeideres Forbund (ROF)

Stavanger 29. august 1983

VEDR. VOLDGIFTSFORHANDLINGENE MELLOM ROF OG NOF

Vi beklager å ha konstatert at de tre faste nøytrale medlemmer av Rikslønnsnemnda ikke ser på seg selv som nøytrale i denne saken.

ROF's partsøppnevnte medlemmer i nemnda har påvist at de tre "nøytrale" medlemmers beregninger betinger et høyere tillegg pr. 1. april enn de 3,9 prosent som Norsk Offshoreforening blant annet har inngått avtale med Norsk Sjømannsforbund om. Dette har disse medlemmer innrømmet, men istedenfor å endre på den foreløpige slutningen endrer de istedenfor sine egne overslag over lønnsglidning og overheng. Som de selv uttalte ville de ha resultatet til å bli 3,9 prosent. De hadde derfor utført sine beregninger baklengs, dvs. de hadde startet med svaret.

ROF's representanter har videre påvist at de "nøytrale" medlemmer i tillegg inntar i sine beregninger faktorer som selv Norsk Arbeidsgiver's lønnsstatistikk ekskluderer fra sine beregninger. Dette gjelder i første omgang ulempetillegg som helligdagsgodtgjørelse, godtgjørelse for reisetid utenfor arbeidstiden og lønn ved kurs utenfor arbeidstiden.

Alle ovenfor stående momenter er med å understreker at 3,9 prosent fra 1. april ikke er tilstrekkelig for å opprettholde våre medlemmers kjøpekraft, jfr. rammen på 7,7 prosent som begge parter er enige om som utgangspunkt. ROF kan ikke godta at Rikslønnsnemndas tre faste "nøytrale" medlemmer på denne måten ignorerer arbeidstakernes dokumentasjoner. Hele voldgiftsforhandlingene blir i såfall et skuespill som utelater enhver seriøs vurdering av det konflikten egentlig dreier seg om.

Vi vil derfor på denne bakgrunn be statsråden om å utpeke tre nye nøytrale medlemmer til denne voldgiftsnemnden, slik at riggarbeiderne kan få en rettferdig og rettmessig seriøs behandling av sine lønnskrav.

Med hilsen

Ole A. Johansen
Formann i ROF"

Medlemmene Philipson, Alexander og Bjerke vil i tilknytning til dette bemerke:

For så vidt angår det som er uttalt i 2. avsnitt 1. og 2. punktum skal bemerkes at det ikke er riktig at ROF's medlemmer "har påvist at de tre "nøytrale" medlemmers beregninger betinger et høyere tillegg" enn det bl.a. Norsk Sjømannsforbund har fått. Dersom en slik påvisning hadde funnet sted, ville medlemmene selvsagt tatt hensyn til dette. Det er heller ikke korrekt at disse medlemmene har "innrømmet" at beregningene betinger et slikt høyere tillegg. For så vidt gjelder det som er anført i 3. og 4. avsnitt i det siterte, vises det til kjennelsens premisser.

Det bør også bemerkes at disse medlemmer ikke har ignorert arbeidstakernes dokumentasjon.

For øvrig finner disse medlemmer at det ikke er grunn til å gå detaljert inn på de diskusjoner som har funnet sted under drøftelsene i nemnda. I henhold til avtale med de andre voldgiftsmenn la de tre medlemmer frem sitt foreløpige syn på et møte 27. august d.å. Det som står i telexen og i voldgiftsmennene Johansens og Dahles dissens, er i det vesentlige basert på deres subjektive oppfatning

og tolking av det som fant sted, og det får stå for deres egen regning. Medlemmene Philipson, Alexander og Bjerke finner ikke å kunne innlate seg på en nærmere imøtegåelse av ting som er skjedd i de interne drøftelser, noe som ville være uvanlig.

Henvendelsen til kommunalministeren går såvidt en forstår ut på at de tre medlemmene ikke kan anses som nøytrale, og må anses som inhabile.

NOF's representanter i voldgiftsnemnda har begjært voldgiftssaken avsluttet med den sammensetning som partene har vært enige om.

I henhold til dette finner de tre medlemmer med støtte av Myklebost og Kure ikke grunnlag for å vike sete. Det anses ikke å foreligge noen inhabilitetsgrunn. Det antas at bestemmelsen i lov om arbeidstvister av 5. mai 1927 § 13, jf. lov om lønnsnemnd i arbeidstvister av 19. desember 1952 nr. 7 § 4, kan anvendes analogisk. Det anses ikke å foreligge særlige omstendigheter som er egnet til å svekke tilliten til medlemmene Philipson, Alexander og Bjerke. Noen slik innsigelse har ikke vært fremsatt før under de avsluttende drøftelser i voldgiftsnemnda. Disse medlemmer kan ikke se at disse drøftelser gir grunnlag for noen inhabilitetsinnsigelse. At medlemmene Philipson, Alexander og Bjerke har reagert over henvendelsen til kommunalministeren, anses ikke som noen inhabilitetsgrunn, og disse medlemmer er innstilt på å skjære igjennom og avsi kjennelse basert på sakens realitet.

Medlemmene Philipson, Alexander og Bjerke finner å måtte henholde seg til den bindende voldgiftsavtale som foreligger og til NOF's ønske om at voldgiftssaken skal avsluttes.

Medlemmene Johansen og Dahle viser til sin dissens (s. 60 flg) og fastholder de synspunkter som der er gjort gjeldende.

Honorar m.v.

I henhold til avtale skal hver av partene dekke halvparten av utvalgets omkostninger. Omkostninger ved reiser og honorar til de tre nøytrale medlemmer og sekretær fastsettes til kr 70 000. Hertil kommer utgifter til skrivehjelp etter oppgave.

I henhold til flertallets standpunkt avses kjennelse med følgende

S L U T N I N G

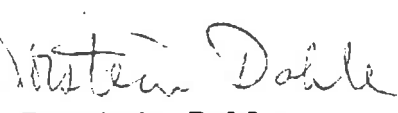
1. Det gis et generelt tillegg på 3,9 % på alle hyresatser i lønnstabellen og på godtgjørelser som er avhengig av hyresatsene.
2. Tillegget gjøres gjeldende fra arbeidets gjenopptakelse 16. juni 1983.

Tillegget gjøres likevel ikke gjeldende for arbeidstakere som har sluttet i bedriften før 31. august 1983.

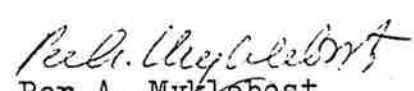

Charles Philipson

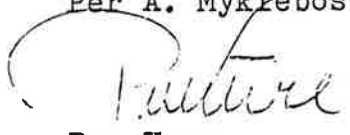

Finn Alexander

Ole Albert Johansen

Torstein Dahle

Paul Bjerke

Per A. Myklebost

Per Kure